

کتابخانه
مجلس شورای
اسلامی

تا برین اختیار غلبه بر فقه بر وجهی قوت بر طرف مملکت و مهیا عدم مانع
 باشد از جواب او چنان که لایق شود که مصلحتی است که نشود و
 صدای بلند را بشنود به المکان حالت از آن رفع شود و ضوئ عمل
 اشکال است و احوط اعاده است و هرگاه جواب چشم و گوش غلبه
 کند ضایع نماید و اوقات جسم نشود و لکن غیر از نظر است
 چنانچه او را محسوس نماید احوط اعاده و ضوئ از جهت قوی است
 و خوب است بخی زوال عقل است بچون رسد و اغشاء و کوان
 خواه طول بکشد و خواه یک لحظه باشد و اگر ضعف هر عقل حاصل شود
 بدون آنکه زایل شود و ضوئ مضمض نمیشود ششم است که
 و توضیح آن در محبت غسل خواهد آمد آنکه اولی آنست که
 در شرایط و مدت و آن چهار است اول آنکه آب مطلق باشد

پس

پس وضو گرفتن بغير از آب مانند شیر یا پنیر صاف مانند کلبه
 صحیح نیست هر چند در وقت وضو خانی مطلق نباشد و اگر در
 آنکه صورت شستن یا دست شستن آب از اطلاق خارج
 شود بجهت رنگ یا چو که در آن فعل باشد انعام و ضوئ بان جایز است
 و اگر آب لکه دست بعد از انعام شستن است چه صاف و چه
 مسیح بان جایز نیست بلکه در سایر اعضاء وضو آب مطلق باقی
 ماند باشد از آنکه در شستن مسیح ناپه و الا اعاده وضو نماید و اگر
 شک کند در تقوی صفت اطلاق در استعمال آن وضو ^{نزد}
 و اگر مشتبه شود آب مطلق یا بی صاف و مشتبه شود
 ممکن نشود که در آن با بطلان دیگر که غسل کردن هر یک وضو
 ب زود و اگر تکلف شود جمع کند میان وضو بیابا مانده و تیمم

و اگر وقت تنگ باشد از جمع میان وضو و تیمم اقتضای تیمم
 ناپه و اگر در یک از آب مطلق و وضو مقدر باشد بر عدد
 آب یا وضو یک وضو علاوه بر زود و اگر زیاد بود
 بر روی از وضو وقت تنگ باشد جمع کند میان وضو و تیمم
 که خواهد تیمم و اگر وقت از جمع میان وضو و تیمم تنگ
 باشد اقتضای تیمم ناپه و وضو صرف بجا نیست و اگر
 با لیدن آن ناپه و دست آب بشود از آنجا که ناپه باشد و اگر
 از او حاصل شود بان وضو بجا آورد و تیمم آب پاک باشد بر وضو
 باب نجس باطل است هر چند از روز غسل با لیدن باشد و اگر
 حکم بطلان است تا بجا است آن معلوم شود بطریق تعیین یا بشه است
 عدلین یا اجزاء را و البعد و حفظه با شستن اعتبار ندارد و اگر

پس

مشتبه شود آب پاک یا نجس اگر شسته چند وضو باشد
 در استعمال هر یک جایز است و اگر شسته وضو لا باشد اجتناب از تیمم
 در آنکه حدث و است برین لازم است و هرگاه از این که نجس را
 بشوید پاک نمیشود و اگر رفع کشته ممکن نباشد و کوی با
 دیگران علیه نشود تیمم نماید سیم آنکه پاک کند با شستن یا تیمم
 وضو با شستن هر چند پاک باشد و هرگاه آب دیگر نیاید تیمم کند
 و اگر مشتبه شود این باب پاک و آب دیگر میسر نشود جمع گفت
 میان وضو و تیمم احوط است که بقیه لم صلب از غسل جنابت
 نیز وضو زود هر چند اظهر جواز است چهارم آنکه صبیح باشد خواه
 معلوم باشد و خواه نه پس جایز نیست وضو ختن با شستن
 با علم بخصیبت و اگر جاهل بخصیبت باشد و معیار وضو مطلق شود

در حضور کعبه وضو صحیح و از برای مالک ابرضا من مثل است که
 تلف نموده و اب مشرب که اذن شرکاء استعمال بخیران نموده
 و جایز است وضو گرفتن با آب دیگر با اذن صحیح یا قوی یا علم
 بر ضحای او و اگر مالک صحرا یا زمین یا محلی به علم بر ضحای او
 اعتبار ندارد و جایز است وضو گرفتن با آب قناریها و نه با علم
 از چند دیگر از آنرا غضب کرده باشد خواه علم بر ضحای مالک
 ارجح است و اگر مشتبه شود ابرضا غیر غیر غیبه مشهور
 باشد احتیاطا بنا بر جهلان است میبایست در افعال وضو در آن
 مشفقانه است اول نیت که بدل واقع شود و بزبان گفتن
 آن اعتبار ندارد و کافی است این قدر که منظورش وضو شدن
 باشد برای فرمان بردار رحمتی تقاضا در دل خیر کردن انگیزه
 و غیر

وضو صحیح نیت قربا الی الله تعالی نیت ابرضا احوط است و احوط
 است که وضو نیت
 قطعی است باشد نکرده باشد نماز نکرده در حین احوطی جواز است
 و دائمی الحکم که میتوان نماز یکجا وارد و هم چند مستی نیت نیت نیت
 قطع نشود باشد و همچون مسلوس و میگون قصد رفع حرث
 نیتان کرد بلکه اقتضای بر قصد کتبا نیت نیت و قصد و بر نیت
 در وضو نیت نیت ابرضا قصد و جهل در وضو واجب نیت
 در وضو مندوب احوط است و وضو بسیار نماز واجب است
 خواه ادا باشد و خواه قضا و نماز ادا واجب نمیشود تا وقت ادا
 داخل نشود و فرقی نیت در قضا میان نماز قضا و با
 نماز دیگری و هر یک بر او نماز واجب باشد و وضو نیت نیت نیت

نماز بان وضو نماز باشد بلکه امر مندوب اراده بان و اگر
 مانند تلاوت قرآن نکرده نیت و جویان نکرده و اگر نیت
 کند جایز است وضو واجب نماز مستحب و وضو مستحب نماز واجب
 میتوان یکجا آورد و اگر یقین کند بدخول وقت نماز و وضو آن
 نماز نیت و وجوب بسیار و بعد منکشف شود عدم دخول وقت
 وضو احوط است و هم چنین اگر گناه نماند دخول وقت نماز
 وضو از برای آن نماز نیت که تکرار نکرده و بعد معلوم
 که وقت داخل شده بعد وضو نیز صحیح است و اگر وضو واجب
 بر نیت که تکرار نکرده نیت و وجوب زدن زانو و غیر
 با جهل مسئله صحت وضوی آن محل که کمال است احوط اعاده
 وضو شود و وضو نیت قضا و ادا انجام شده و نیت دیگری

وضو نیتان رفت خواه منوعه زنده باشد خواه مرده و
 راست در صحت وضو انگیزه منظورش وضو خالق محض است
 حق تقاضا فرمان برداری او باشد و از این تعبیر کسر بقصد
 پس اگر منظور او محض را باشد یا قربت در برابر وضو طلب
 راست و همچنین وضو ادا باطل است اگر چه منظورش وضو شدن
 از راه غیر و حرکت یا تیرد یا بجزر یا تشخیص نیتان با علم
 باشد خواه بر آنها خواه بضمیمه قصد قربت باشد و هر عبادت خواه
 وضو باشد و خواه غیر وضو در گناه مکلف بقصد قربت و احوط
 حق تقاضا یکجا آورد صحیح است خواه یک میان قصد در یا فانی او
 باشد انگیزه حق تقاضا این است اطاعت او بود چنانچه مشهور است
 یا محبت حق تقاضا نکرده محبت بیکرانه نیت او چنانکه

و فادارات با محبت او چنانکه شیوه عارفات
یا جبار از او چنانکه شیوه جباران است یا طبع در کتب
منافع دنیوی و اخروی از او چنانکه شیوه مزدوران است
یا خوف از اشقام او در دنیا یا از استیلا چنانکه شیوه مملوکان است
یا ترس از اهل بیت علیهم السلام از آنها بعضی عبادت کرده اند که طبع از
حق تعالی باشد یا خوف او بجا آورده میشود باطل میمانند و این
قول ضعیف قابل تأویل است و بدینکه حق تعالی بفرستادن
جزوه اول از صورت با صبح صلب چهره بران و جمع قوت نیت
در وقت مستی لک دست و مضطر در اشتیاق چنانکه
ملکه مستی که میمانند و اول او حواست که بجز نیت تفریق نیت
بر افعال و ظهور بلکه باید نیت تمام و ظهور از اول نماید و اگر در اول

و غیر

و ظهور از اول نماید و اگر در اول و ظهور نیت جمع افعال و ظهور
و در اثنای اول هر فعل نیت انفعال از او ظهور نیت که صورتی
ندارد و ظهور حقان از برای نماز واجب پیش از دخول وقت
مستحب است پس اگر در اثنای و ظهور حقان وقت داخل شود
و ظهور داخل میشود بلکه انهم واجب میشود بوضوح که بگوید و ظهور باطل
میشود و لغو قول ضعیف است و اگر در اول و ظهور نیت که بعد از آن
باشد بعد از دخول وقت و اتمام آن نیت و واجب یا غیره
نماید و چون در اول و ظهور نیت و ظهور حقان نماید حضور
آن نیت در نظر دارد اما اثر و ظهور نیت بلکه کاف است
اینکه خلاف کند و این را که در اثنای و ظهور نیت میمانند و در وقت
تمام روست از اطمینان لغو است که هرگز از سر نیت مستوی الحلف

از حشمت لغو لازم نیت و بعضی شستن ظاهر است که باید
سیم شستن دست راست است از مرفق که اگر کوفت یا زخم
که مستعمل بر زجاج است تا اگر انگشتها و مهابه شسته شود مجموع
بیشتر آن با زخم دوران روییده از زخم و انگشت زیاد است
و اعمال آن و تکلیف میان انگشتها لازم است و اگر دست
انگشتها بگندد در شستن دست با علی که مرفق باشد پس
از بعد از شستن غرض از آنکه بگردد نیت و هم چنین مجاب
ابرا بجز آب انگشتها جاری نماید پس اگر آب را بجز مرفق جاری
بجز جاری است و اگر در دست جایی باشد نماید بجز نیت
و در مقام تقیه اگر آب بگندد دست بگندد و در بی مرفق
ابرا جاری نزد جایی است و اگر در دست جایی باشد مایع از

مویان

از برهان آب بر بران باشد با امکان از اول مایع لازم
پس اگر انگشتها در انگشت یا دست بندد و در دست و انگشت
و بر بخنک آب علم بجز بران آب در زیر در زیر بران حاصل
نشود و لازم است از حرکت بدهد چنانکه علم حاصل شود
شسته شده آن نیز در هر طایفه مایع خارج از مفاصل
از حرکت بران لازم نیست و احوط است چنانکه نیت
بر بران از اول نماید چهارم شستن دست چپ است و آن بخوری
است که در دست راست که شست نیم مسح تمام است یا طلع
کف دست تقیه امین که از شستن دست در آن باغ مانده است
و احوط است مسح بر ریا طلع انگشتها نماید و هر که بقیه
سر مایه نیت عقین است نیت بلکه که نیت عقین داشته باشد

تا کف روزه افزون باشد و این صراط طول رود و در صورت عرض
 آن قدر است که بان فرا میرود کف و انگشت میاید در
 کف دست و انگشتها کف ده باشد و انگشتها کف از رسته کف
 معبطین دوران تا با فرسخ و هر گاه شکوه موی سر
 در بلندی و سستی بار و کف دست او در بزرگی و کوچکی یا
 انگشت او به راز و کلام خارج از مستوی الحلقه باشد
 رجوع مستوی الحلقه نماید بین معنی که هر نسبتی دارد در
 رسته موی مستوی الحلقه بر روی آن بان نسبت اولادی
 خف را قرار میدهد و هر نسبتی که دارد و کف دست مستوی
 الحلقه بر روی آن بان نسبت کف دست خود را فرض نماید
 اگر نباشد و بان قرار گیرد و همپایه قدر خارج از افق

لانا

رو باشد تا یقین کند نسبت تمام روزه و معنی شستن است
 که اگر از موضع موضع دیگر جاری باشد هر چند بافت دست
 کشیدن باشد و میان روزه است و با سفل باشد و اگر بعضی
 باشد و بشود در غیر تمام تقیه جزو نیت و معنی شستن
 بشود روزه است یا موهله که در روزه است باشد در هر صورت شستن
 ظاهران جزو نیت از شستن باطل آن دانستن است که بان
 مستور شده و هر گاه بر موی یا بر لبه روزه یا غیر موی باشد یا بر لبه
 به از آن معانی باشد از آنکه با انگشت واجب است و از آنکه
 و صاف و سر و امتحان آن بماند که در عرف آنرا از آن کارند
 از آنکه لازم نیست و باطل چون آنکه آن چشم و دندان و
 پیش آن در روزه معتبر نیست و در چند جای از این کتاب

در نزع عین او خارج از منفی باشد و کسکه از نزع عین
 نباشد یا آنکه نزع عین او در منفی یا کوه یا خارج از منفی
 باشد مقدار آن از ستری الحلقه اعتبار کند و مع بقدر عرض
 سه انگشت منظم به هر تقریباً میشود از پیش سر که متصل با غیر
 در ششگاه موقت در حق کسکه رسته سوی سرو خارج از منفی
 نباشد و اگر رسته او خارج از نزع منفی بر جمع بقدر
 نماید و جمع از علامت هم سر از یاده بر این میدانند قول اولی لایق
 و محل مع لوزه مدهم است با موئیکه در آن جا روید باشد
 یکسکه از مدهم خارج نمیشود و هر گاه یکسکه در بعضی از مدهم
 خارج شود مع بر باقی آن موزده خارج نمیشود و هر گاه تمام
 لوزه مدهم جابلی باشد مع بر آن حایل با مدهم مع

یا موی

یا موی آن جزو نیست و احوط است که سر از بالا روید
 نماید از هر یک کسکه علی الظاهر جانیه کرد و در مع سر است
 طولا و عرضا کما است ششم مع ظاهر در بین است از سر نزع
 یا تا کعبین و آن بنا بود که پشت است و نامفضل سابق و قدم
 و لایق است اعتبار طولا در مع یا با نفع مع نماید از سر نزع
 یا با کعب و در عرض مستر کما است و احوط در مع یا نزع
 ابتدا کعبه را نشت با وضع نماید کعب و نماید مع بیان
 انگشتهها و غیر آن و معتبر است در مع یا و از نیکه دست را با
 در سر باشد پس از سر با بر دست باشد لکن نیکه و اگر در
 بر مع نماید علی الظاهر جزو است و احوط تر است معتبر است
 نیز در مع سر یا نیکه آینه کعبه در طابت و طابت با مع

موضع نکلند جزو نیست و هر گاه در مع و رطوبتی باشد
 که بجز در وضع کف بر آن منقل شود رطوبت بان کف بنوع کسکه
 واجب بان رطوبت شود کثیف مع پیش از مع لازم است
 در نگاه رطوبت که باشد ضایع احوط تحقیق مع و کب بر رطوبت
 با قیود کف دست نشود و صورتی ندارد و اگر در کف رطوبت
 و ضو غاب باشد ضایع مع جریان آن رطوبت بر مع
 مستحق شود مع صحیح است بنا بر اتوی و احوط تقیید رطوبت
 تا آنکه جریان بعمل نیاید مع چهارم در لایق است و آن ضایع است
 اول تر قیود در افعال و ضو معتبر است با نیکه اول در رطوبت
 و بعد از مع دست راست و بعد از مع دست چپ و بعد از آن
 مع سر تا بعد از مع مع با احوط تقیید مع یا نزع

یا موی

بر مع یا ریب پس از آن اعتبار نماید بر مع یا ریب یا موی
 دست پیش از شستن رو و وضوی او باطل است خواه
 از روی عهد لیم باشد و خواه از روی سهو و اگر بعد از شستن
 رو ابتدا شستن دست چپ نماید و شستن دست راست را
 اعتبار نکلند بلکه بعد از شستن دست راست دو بالا دست چپ را
 اعتبار نکلند بلکه بعد از شستن دست راست دو بالا دست چپ را
 بشوید و اگر در آن شستن عضو لایق معلوم شود که چیزی
 از عضو بق را شسته آن جزو را بشوید و بعد عضو لایق با
 دو بالا بشوید و شستن اول کف نکلند و هر گاه در مع
 سر یا با معلوم شود که بعضی از صورتها شسته اگر آن بعضی
 تمام اعلان باشد و ضو باطل است و در جمع هر یک حکم صحیح است

معتبر است اگر اختلال بموالات نشود و ویم معتبر است در
 و ضمیر موالات نکردن وان عبارت از شروع نکردن
 در عضولاق پیش از خشک شدن تمام عضو سابق و هم
 طول فاصله مابین افعال پس اگر شروع کند در شستن
 دست راست پیش از خشک شدن تمام عضو سابق و هم
 طول فاصله مابین افعال پس اگر شروع کند در شستن دست
 پیش از خشک شدن تمام عضو سابق و هم طول فاصله
 افعال پس اگر شروع کند در شستن دست راست پیش از
 خشک شدن تمام رو یا در شستن دست چپ پیش از
 خشک شدن تمام رو یا دست راست و ضوعان صحیح است
 مابین افعال فاصله واقع شود بطریقه آنکه فاصله طولی باشد

و اگر

و اگر در افتاء وضو بسبب تاخیر از پیش شستن خشک شود
 وضو باطل میشود خواه در رفتن روی روشتن یا بشود و خواه
 در غیر آن و اگر خشک شدن بسبب تاخیر باشد بلکه بجز آن
 و اما حرارت بدن یا تنگی باد یا بخوان باشد و او را بشود
 اینکه نوعی است که تری باقی بماند وضو او صحیح است و لوط
 در بعضی صورت مراعات متابعت است یعنی با اینکه افعال
 وضو را در یکجا آورد و هر گاه در آن وقت شستن عضو
 لاقی از عضو سابق خشک شود و لیکن تری وضو در عضو
 لاقی باشد یا بالعکس وضو او صحیح است و تری وضو
 چیده بخیزد تری عضو است تا چیده در محل آن باقی است
 و هر گاه شستگند در بقای رطوبت در عضو باطل است

بعین بقا کند بنا بر این که دارد و معتبر در رطوبت در عضو
 یا منظره بعین بقا بنا بر این که دارد و معتبر در رطوبت
 این جزئی است که در عرف آنرا رطوبت و تری نامند
 آنکه باشد و فرقی نیست مابین بقا و آن رطوبت یعنی
 طهارت یا زوال آن بملاقات با آب است هر گاه در
 رطوبت وضو وقت شود بغیر خشک شدن مثل آنکه
 مستهکک شود در آب جوی یا در ظرف یا بشود
 با نجس اختلاعات اختلال بمقتضات بموالات نمیکند و
 لوط در بعضی مراعات مطابقت است و هم ضابطه لوط
 مراعات متابعت در حق نایم الحارث چون حدیثی
 و مبطون و هر گاه وقت تمکن از وضوء واجب است

در

وقت واجب واجب میشود وضو خشک باشد نه عیوب واجب میشود
 بلا کمال و لیکن اگر اختلال بان کند وضو باطل نیست و بسبب
 بر مواضع وضوء آن چه باشد و مواد از جمله جزئی است که در حالت
 یا در حال یا شکسته که از آن میشود از او ابرو بسته میشود
 از ریشبان و تخته و پارچه و امثال آن پس اگر معتبر شود
 رفع چیده و عمل آنست آن در مسخول و یا مسح آن در وضوء
 باقیه آن موضع پاک باشد یا پاک نموز آن ممکن باشد
 و حرف ضرر در زمین بان نباشد در بعضی صورت از آن مانع
 غسل عضو و مسح مسح بر وجه لازم است و هر گاه بجز
 و آنست آن از عضو مسخول پاک باشد یا پاک کردن
 ممکن باشد و در زمین آن بجز ضرر نداشته باشد

و لیکن رفع چهره ضرر داشته باشد پس رفع صورت اگر
 می شود در رفع آن اب بان عضو و اجزای آن بر او بدو
 رفع چهره ضرر داشته باشد هر چند بوضع عضو بدو
 در میان اب و تحریک چهره همان باشد اتیان بان
 لازم است و اگر در رفع اب بعضی مفعول میسر
 باشد خواه بوضع آن عضو در اب خواه با کتار حیت
 بر آن عضو لیکن اجزای اب بر آن میسر باشد احوط
 جمع است در میان مسح بر چهره و در رفع اب بر آن
 عضو هر چقدر ممکن باشد و هر گاه در رفع صورت اجزای
 اب بر بعضی آن عضو ممکن باشد اتیان بانقدر مقدور
 لازم است و در غلط می شود احتیاط مسح بر چهره نسبت به کتاری

ان

ان در نگاه بر عضو مسوح مسح میسر نشود و لیکن نسبت به مسح
 از مسح بر چهره و اصلاح اب بان عضو با طهارت یا بعد از نظرها
 جمع میان هر دو است و هر گاه مسح بعضی عضو مسوح ممکن باشد
 اختیار آن متعین است و هر گاه در فرض مذکور غسل مفعول
 بر وجه معتبر باشد مسح بر موضع مسوح معتبر باشد خواه بجهت
 نظیر از رسیدن اب بان و خواه بجهت کتاری است ان موضع
 نظیر بر قطره آن در این صورت مسح بر ظاهر چهره نماید
 و هر گاه اب کتاریم حاکم با غیر آن ضرر بعضی نداشته باشد
 لازم است که در کتاری کردن آن هر چند زاید بر مضمون المثل باشد
 اگر مضر کتاری او نباشد و موقوفه عضو حکم حاکم است و اگر در
 جوانب عضو مؤثر بود یکی از اسباب کتاری حکم آن عضو را دارد

در تقاضای آن کتاری است و اگر نسبت نظیر از کتاری غیر مذکور باشد
 مثل در چشم یا خوف بر کتاری کردن کتاری از آن و اصل آن
 حیده جانین است بلکه عدول به تمیم می کند و اگر بر مواضع وضو
 چیز چسبیده باشد که از آن نام آن ممکن نشود مانند سقط و اشرفی
 در امتیاز کتاری کرده باشد چنانکه او را از جاننازه حرکت داد
 احوط جمع باین و هنوز مشتمل بر مسح بر آن حاکم هم چون چهره
 و تمیم است و لازم نیست بر حاکم چهره تا چهره وضو چهره در تقاضای
 بعد بر او داشته باشد و هر گاه غرض صاحب چهره بعد از وضو موقوف
 شود اعاده وضو بر او لازم نیست و بدینکه معتبر است در مسح بر ظاهر
 چهره و غیر آن که پاک باشد پس اگر نجس باشد او را
 بدل کند بچهره پاک یا آنکه کتاری بر او گذاشته و بر او مسح کند

الاقوی

واقعی آن بعد از مسح لازم نیست و اگر مسح یک مرتبه نشود
 مسح بر چهره قطعی می شود و در کتاری کتاری نمودن آن چهره
 محذور غسل است مسح و لازم است علم بکتاری و هر گاه کتاری
 علم معروف بر زبان مسح کردن باشد از باب مقدمه و کتاری
 می شود در مسح بر چهره مقدم است کتاری کتاری مسح بر مقدم
 در مسح بر چهره و در کتاری طوله لازم است در عرض مسح
 کافی است چون مسح بر قدمین مسح با این رختهای چهره و کتاری
 از خارج از متعارف نباشد و در کتاری کتاری کتاری چهره کرده
 باشند اگر کتاری در محل فرض باشد کتاری روی باطل مسح بر آن
 لازم نیست تا کتاری در ظاهر است مسح بر آن لازم است و اگر در
 یکس طرفین نباشد مسح بر او لازم نیست و کتاری احوط است

لازم نیست در چند احوط مسج برکت سیم آنکه تا چه اندازه رطوبت
 مسج در تمام آنکه مسج مراد از آن است از ظاهر جمله و مراد از
 تا غیر ملاقات رطوبت مسج است ظاهر او را هر چند از آن مسج رطوبت
 بر ندارد بجز در چوب یا غیر آن چهارم آنکه در مسج بر چهره مغزول مسج
 مراعات کنند آنچه در غسل مسج واجب است پس مراعات کنند
 آنچه در غسل مسج اعتبار شده پس مراعات کنند در مسج بر چهره
 مغزول بده باطن را در دو با مسفل مسج کنند و احوط است که مقدم
 بدارد مسج بر چهره اعلا را بر غسل کفش آن و معتبر نیست بلیغ
 جا که مسج با بدنه باشد بلکه باید تا آنجا که یک کس را با
 مسج بر چهره مسج پس بر چهره مسج باید بنویسد که مسج
 موضع را که در کف دست خشک شده باشد از غسل و وضو پاک کند

در آن

در کثرت تری بردارد و با مسج کند و احوط در آنجا اعتبار باشد
 تری نفس است چنانچه در مسج محفوظه نیست نیم آنکه چهره که بر او
 مسج میکنند بسیار بر روی او نباشد که از جهت تعارف خارج باشد
 و اینکه غرض نباشد و آنکه عضو خود با عضو دیگر نباشد مسج بر
 بر چهره غرض چنانچه است هر چند از نوعی باشد که پوشیدن آن بر مرد حرام
 باشد فائمه مشتمل است بر صورت و پیشانی و در مسج است و
 مستحب است در وضو از زده چیز اول مسواک کرد است و راه
 آمدن دندانهاست که بر چهره با چوب خشک یا کتان و نخوان
 دویم آنکه ظرفی که از او اعتراف میکنند نباید داخل کردن دست در او
 بر جانب راست باشد و اگر اعتراف از او بر چپین در دست کنند
 بر دست چپ بکنند و سیم آنکه کف دست را بشوید تا زنده

پیش از داخل کردن در آنجا و بپایا در وضوی آن حدت نوب اول
 باشد و در وضو بپایا از حدت غایب باشد و در باقی آنجا
 استجاب آن ثابت نیست و هرگاه حدت غایب باشد در وضو
 شود بپایا در وضو که این میکنند در هرگاه هر چه باقی باشد
 غایب جمع شود و در بارشستن که این میکنند چهارم مضمضه
 کرد است فان عبارت است از داخل کردن آب در دهان
 و گردانیدن آن در اطراف دهان و در چنان است و افضل
 است که سه مرتبه مضمضه را سه مرتبه بکنند و در شستن است
 و آن عبارت است از چرب کردن آب به نفس در سینه و در سینه
 در چنان است و افضل است که سه مرتبه شستن آن کنند بر سه
 مشتاب و افضل آنکه مضمضه غسل برین صورت در وضو بکنند

بیان

پس در مسج بنشیند بر مضمضه و کشتن آن مشتمل است بر تمام یک
 از اعضا ننگه مسخوله است تا میان بعد از فراق از غسل واجب اول
 و قبل از دخول از فعل لایق و ایمان بان و عضو دیگر و صاحب
 چهره هم آن چنانکه مسج بر چهره بکند و کیفیت غسل مانند کیفیت
 غسل اول است خصوصاً نسبت به دست چپ و در مسج بر پا
 مگر اگر چپ بنده از دست چپ مرده باشد آنکه در غسل بپوشد و با
 ذراع و زین بیاطن ذراع و در غسل تا بیند افضل غسل است
 مشتمل آنکه اعراف تا به بجهت شستن کفین و مضمضه و شستن
 و غسل وجه و ذراعین اعراف بدست راست است و در شستن
 دست و در شستن دست راست اعراف بدست راست کنند و
 در کف دست چپ برین دست راست را بشوید تا زنده

الله مضمضه و استنشاق و شستن در وقت غسل سر با آب
 بدست راست بجا آورد و شستن دست راست و مسح با چپ
 بدست چپ بجا آورد و هم الله افعول خود را بدو بجا آورد
 در صورتیکه من عبت واجب نباشد باردهم آنکه اسپکه و ضد
 بگهر برسد و از لعن عبد غفل کفین و مضمضه و استنشاق دست
 بیکد باشد زیاد از آن بگهر بدون مکره است و مدح است
 صیرف بیکد نفاخ سه شفا نفع نصف شستن است و وارد هم
 وقت دست با آب گذاشتن بگوید بسم الله و بانه الله اللهم
 اجعلني من التوابين واجعلني من المتطهرين و در وقت
 مضمضه بگوید اللهم لقمي حجتی يوم الكفاك و اطلق
 لساني بذكرک و در وقت استنشاق بگوید اللهم لا تخصر

الاعراب

على وجه الخبز واجعلني ممن نسيت و يحسها و طيبها و در هم
 شستن و بگوید اللهم بيض و احسن يوم لست و طيبها
 در وقت شستن دست راست بگوید اللهم اعطني كتابي يميني
 و الخلد في الجنان بينا ربي و طاس سبني حسابا يا يسر
 واجعلني ممن ينقلب الى اهله مسرورا و در وقت شستن
 دست چپ بگوید اللهم لا تعطيني كتابي بشمالی ولا من
 و ما و طيبها و لا تجعلها مغلوله الى عنقني و اعوذ بك
 من مقطعات النيران و در وقت مسح سر بگوید اللهم عظم
 برحمتك و بركاتك و در وقت مسح قدم بگوید اللهم
 ثبت قدمي على الصراط يوم تزل فيه الاقدام و اجعل
 مسعى اقباب جنات عني و بعد از نماز از وضو بگوید الحمد

بسم الله رب العالمين و از بعضی اخبار مستفاد میشود که بسم الله گفته
 در اول وضو از سجده مؤکد است مجتهد دوم در احکام شستن
 وضو است بگوید که بعد از حدیث در وضو حق است در وقت
 وضو که آواز گاه در وقت بعد از نماز عارض شود نسبت به
 ثالث بعد از آن صحیح است و از برای نماز که در طهارت است
 و اگر در وقت پیش از نماز عارض شود و بعد فراموش کنند و نماز
 کنند بعد از آن بخاطرش نباید اگر بزرگ تاقی باشد آن نماز
 باطل است و اگر کوچک در آفتاب وضو حق بعد از حدیث
 نماز عارض شد نماز را تمام کنند احوط اما در است بعد از
 طهارت و هر که شستن بعد از وضو در وقت حدیث از او
 منظر است و هر گاه شستن در وقت حدیث در آفتاب وضو

بان

بان شستن و هر گاه از سردی در طوبی خارج شود از وضو اول
 و شستن در آنکه اول است یا مندی و منده ان متقض نمیشود
 و اگر از بول پیش از وضو است بر نماز نموده باشد در طهارت
 بان است و اگر از بول اول نکرده باشد متقض میشود و آن وقت
 در نجاست بگویم بول است و هم چنین است علی هر گاه در طوبی خارج
 مستحب ببول و مندی و خون همیشه و در طوبی نکرده از وضو خارج شود
 بان است مطهر و منده او متقض نمیشود و هر گاه از زمین یا مرد
 عبادت بر خارج شود و یقین کند که آن بول است یا خون و احتیاط
 نرود وضو او متقض نمیشود و لیکن حکم نجاست از طوبی
 میشود و احتیاط دارد از آنکه آن به وضو شستن در طوبی
 بول را هر چه مشدند هر گاه یقین کند به وضو و شستن

در مقام لازم است که او جنس خلق از برای اظهار محقق مشروط
 در نگاه شک کند بعد از وقوع عمل او و صحت و عدم صحت هرگاه
 شک کند که در اندکی عمل او صحت اعاده است بعد از طهارت
 و در نگاه شک کند در اندکی وضو یا بعد از وضو در اصل نیست بلکه
 نداند که آنچه بجا آورده به نیت وضو بجا آورده یا غیر آن عمل
 لازم است و در نگاه نداند که به نیت وضو خلق بجا آورده و شک
 کند در قصد قربت پس اگر در اصل قصد قربت داشته باشد
 وضوی او صحیح است هر چند احوط بعد از انعام اعاده است والا
 اعاده نماید و اگر شک کند در دفعه از افعال نماز مثلا وضو
 یا جزء فعلی پس اگر از افعال وضو خارج نشده باشد بنابر عموم
 وقوع آن بیکبار در پس از شک در تمام شستن رو با تمام
 او بهتر

رو باشد ای ده وضو از برای شستن و اگر در شستن بعضی رو
 باشد غیر تمام اعلا یا در شستن دست یا دست یا دست یا
 مسح سر یا مسح پا یا مسح موضع شک بر گردان فعل فراموش
 شده را با با بعد از آنجا آورد و لفظ آنکه تمام تری را بقیه صحیح
 خشک شده باشد و اگر شک کند در دفعه از افعال وضو بعد از
 فراغ از وضو اگر شک بعد از دخول در شرط بود وضو بهتر است تا از
 و اجزای شستن آن را که اعتبار ندارد هر چند تری وضو یا به نیت
 و وضو یا تا صله میان وضو و شستن لفظ را بقیه باشد هر چند
 مشروط بود وضو نشسته باشد و با اشغالی امرین احوط استیذان
 فیه است با بعد از آنکه تری در اعضای وضو یا به نیت و الا
 از سر احوط است و حکم خلق در این امر حکم است و اگر شک کند در شستن

بعثت بیسم در احوط است بزرگ و کوچک است بزرگ و کوچک در حد
 بول و عذایط کردن و هم جنسی در سیر امکان استیسه عورت
 دون جمیع آن از بنا ظن محرم و مراد بنا ظن محرم هر آنکه است
 که کام را مشهور است با و بالفعل جایزه نباشد و عورت در حق
 مرد ضعیف و ملحق بگردن و قضیب انبثین است و احوط است
 این سه در رکن است و در حق زن خوشی ملحق بزین خوشی شکل
 نسبت بغير محرم تمام بدن است و بعضی رو و کف عورت است
 و اول احوط است که نسبت بجام قبل و در دست و بعضی ماعدا
 مواضع نسبت را نسبت بجام نیز عورت میداند ولی احوط
 است و احوط در حق و دست عورت طفلی است که سن او از
 سه سال بزرگتر باشد و مراد است بزرگ طفل در حد اختیار استقبال
 قبله

قبله مختار بمقادیر بدن و دست با آن و احوط تری است استیذان
 و دست با بجز است و فرقی نیست در مسح مابین صحار و
 بنیان و در صورت استیذان جهت قبله بجهت تعیین
 امکان لازم است و با عدم امکان لازم است و بزرگ شکند در
 مسلمان معمول است مخصوص لایحه نیت و واجب است غسل
 مخفی بول با بغير ابر پاک نمیشود و کفایت نمیکند غسل و اما
 فریضه بجز بول از محل عقار و احوط است که با الا شویید
 سه مرتبه شستن افضل است با تعدی شستن و با لایحه است
 اگر نظاره بقیه باشد و اگر بکار را بکند بکند مرتبه که
 میکنند مطم و احوط در شستن دو بار است مطم و اما فرقی
 پس با تعدی از محل عقار با بوی بی نیت خارج معتقین است

تبرذیت و اگر در جمیع احوط غسل بجا آورده شود احوط است
 دویم خرفه که در موضع معانی غیر معانی باعتبار خرافه خرفه آن
 بشهرت پیشتر در وقت نماز یا در وقت دیگر از راه آن
 خارج نموده بالزور خواه در خواب خواه در بیداری خواه
 بجماعت خارج شود خواه بملایم خواه بخیلیل خواه بغير آن
 و بغير در حق خضوف مشط خرفه منزه از خرفه چنانچه بالزاهه خرفه
 باعتبار احوط عدم مراعات آن اعتبار در هر زمانه محقق نموده
 خرفه منزه از خرفه مذکور است حکم بحدیث دو جو غسل میشود
 و در صورت شک در خرفه از حق حکم بعدم بجا است جاری میشود
 و احوط در صورت عجز و عین در تمامه شخص و شک در آنکه از کت
 یا از دیگر اینان بغسل است و اگر منزه در جامه مشترک باشد

الکذا

بر سبب غسل واجب نمیشود هر چند علم داشته باشد که از
 ناشی نیست و در راه یقین که بجز خرفه منزه از شک نیست در آنکه
 لغیر منی است یا نه اگر بلبنت و هیند که خارج شود و بعد از خروج
 دستش عارض شود آن منی است و در حق و بعضی هیند که معتبر
 و با اشتباهی اوصاف و اگر مسوق بخرج منی نباشد با آنکه از منی
 ناشی است اگر از راه باشد آن خارج منی نیست و الا حکم منزه او
 جاریست بمسبب دویم در کیفیت غسل است و آن بر دو نوع است
 نوع اول غسل تر سبب است و آن مشتمل است بر چهار صواب اول نیست
 و کیفیت آن بنا بر منی است که منظرش لیستین است بجا آوردن
 غسل بحدیث باشد و داعی او براد امتثال حق تعالی باشد و از آنکه
 داعی غیر میشود بعضی وقت و اگر بخواهد بجا آورد که غسل بجا آورد

این
ترتیب
است

احوط است و احوط در صورتیکه مشروط بغسل براد واجب است
 که وقت و جوب نماید و الا مستوفی و کتبه نشود و معتبر است
 مغایرت نیست با اول شستن که او شروع در غسل میکند و استلام
 حکم آن تا مانع شود از غسل باینکه نیست خلاف گفته دویم شستن
 تمام هرگز در وقت سیم شستن تمام شستن است از نکردن
 تا اطراف استنهار برای است چهارم شستن تمام شستن است
 از نکردن تا اطراف استنهار برای است و احوط است که اگر
 راجح باشد بگوید که تا مسر و بار دیگر به شستن باین طریق است
 نصف این که در نماز است این بگوید و نصف ایراد است
 ایراد آنکه نصف را با نصف ایراد کردن بگوید و بعد از آن
 نصف کردن این را و ملحق کند بان شستن این بدن را و بعد از آن

بگوید

بگوید ایراد کردن را پس (شستن تمام ایراد بدن را احتیاط بان
 نیز مفاد می میشود و واجب است در غسل تر سبب مراعات ترتیب
 با احوط افضل باینکه اول تمام هرگز در غسل بگوید بعد از آن تمام
 جانب راست و بعد از آن تمام جنب چپ را و اگر اطفال ترتیب
 کند بعد ای که سواد بر کرده باشد آنچه در او احوط کرده بهتر ترتیب
 با ما بعد از آن اعاده نماید و نصف این عورت را با جنب راست
 و نصف ایراد با جنب چپ بشود و احوط شستن تمام
 عورت با هر جنب و اگر بعد از شستن شستن این راست
 بدن را بگوید و بعد نصف این عورت را و بعد از آن نصف
 ایراد و بعد از آن شستن ایراد و بعد از آن شستن ایراد
 بدن را بگوید احتیاط نیز بان مفاد می میشود و واجب است

در شستن از عضو بی از داخل کردن جوانب عضو دیگر
 منقل بان تا یقین بشتن تمام آن عضو بشود در هر کجا
 در بعضی اعضا چه باشد که رساندن آب بکلیت آن بر
 وجه معتبر نیست یا شسته خواهد گشت از آب بان عضو و قواه
 بجهت نجاست آن و لغو رتبه ظاهر با حول آنرا بشود بر چه
 مسح نماید و مسح بر چه در این جا مثل مسح بر چه
 است در وضو و اگر اندک با عا در این جا معتبر نیست و
 در غسل مزاحات لازم نیست پس هرگز در وقت برون
 ایمن را وقتی و مشق الیر را وقتی دیگر غسل واجب است
 و هم چنین در غسل ابتدا با عا از روضه از اعضا شسته
 لازم نیست شستن اعلای و با غسل بکلیت هر کجا ابتدا
 غسل

با غسل کند در و با عا بشود چنانچه معتبر در شستن
 اعضا است از عضو دیگر بر بابت دست کشیده
 باشد و واجب است شستن با آنکه در پس هرگاه دیدی
 او را غسل بدهد در صورت ممکن بعد از غسل کرده غسلی
 است و واجب بخوبی با نفع میشود از هر چنان آب بیشتر با مکان
 و اگر متوقف باشد چنان آب بر آنرا که لازم است با مکان
 و همچنین واجب است غسل خود را بیشتر بر چه است در مکان خارج
 و شستن مو در غسل واجب نیست و فرقی نیست در حکم آب
 سردی بر ریش آبرو و غیر آن واجب غسل ظاهر است دون باطن
 چشم و گوش و بینی و دهان و آنچه از گوش بیرون است از غسل
 ظاهر و باطن است و در نگاه در ظاهر نیز گوش مورافر باشد
 شستن

بر جنب خواندن صوره علمیم اربع حقی که بر او جایز نیست
 بسم الله گفتن بقصد بیک از صوره و هم چنین حرام است
 بر او مسکنات قرآن و مسکنام نماز و چند از قرآن نباشد
 فرقی نیست میان گفتن بیک از صوره و مشغول بر سنگ و امثال آن
 و دخول در مسجدی که مسجدی که مدینه باشد و در آن سکون در
 باغی مساجد جایز است اختیار و غیر مسجدی باینکه از جایز است
 شود و از جانب دیگر داخل شود و درگاه در احد مسجدین معلوم
 شود و تیمم بدل از غسل بجا آورد و اگر مسجدی پیش رود و حرام است
 بر جنب گذاشتن چیزی در مساجد و چند باند اخوان از در مسجد
 و خارج مسجد باشد و حرام نیست بر او برداشتن چیزی از مسجد و
 کمروست در حق او قرائت قرآن زیاده بر آنست از غیر خوان
 در نماز

در نماز می شود در کراهت در مقابل آیه و بر در شستن قرآن و مسکن
 کفایت قرآن و خوابیدن پیش از غسل و اگر وضو بر در کراهت
 گفته میشود و با تقدیر وضو و تیمم کند و خوردن از زمین و اگر در
 دست را بشوید و وضو در کراهت بجا آورد در کراهت زایل میشود و
 خضه کردن بوسه دادن و امثال آن دویم غسل حیض است
 در آن چند فصل است فصل اول در معرفت آنست که خون حیض
 در غالباً اوقات سینه یا سینه رنگ است و شستن است بر غلظت و
 حرارت و نازکی و او را وقت خروج دفع وقت است و گاه می شود
 که این صفات نداشته و مختلف میکند و هر چند که زن پیش از تمام شدن
 آن در وقتها از سن یا سن برینند حیض نیست و یا سن در وقتها
 مستحق میشود با کمال نگاه کرد و غیر فرقیست با کمال شستن

اندر آن سورانی لایم نیست بر چند احوط است و احوط غسل
 عورت و سایر مواضع که در او چروک افتاده باشد تا آب بر آن
 بشوید یا در آن شود و حکم شک در حکم غسل حکم شک در وضو است
 بتفصیله که سابقا مذکور شد و اگر در اشایی غسل حدیث اصنوی
 صادر شود غسل با تمام کند و وضو بر زدن برای دخول
 در نماز که مشروط بطهارت باشد و جمع میان غسل وضو عاده غسل
 احوط است نوع دوم غسل از آن است که در بیان عبارت از شستن
 بدن است بحد دفع عرق و غبار و بنیت نجس است میان نیت کردن
 با دخل بعضی بدن در آب بشرط در آمدن باقی در آب بدون
 و میان نیت کردن بعد از استیلا یا بر تمام بدن و معتبر است
 در غسل آنچه معتبر است در آب وضو از اطلاق طهارت و

طهورت

طهورت و اباحه لغز تفصیله که در وضو که نشسته و معتبر است
 نیز طهارت بدن و احوط تطهیر تمام بدن است قبل از شروع در غسل
 موجب سیم در مستحب است غسل تو بکنه مستحب است در حق مردی که
 جنابت او بخروج منزه باشد و آنکه پیش از شروع در غسل است
 استبانه بپوش کردن و اولی است که بعد از بول بجا آورد
 مسامحه در اثر از بول مذکور شد و مستحب است که شستن
 دو دست از زمین و افضل شستن از زمین است و وضو در
 کودن خاکچه در وضو مذکور شد دست مالیدن بر بدن و تخلیل
 آنچه مانع از رسیدن آب به بشوید و آنکه آنکه در
 ترش بر حرف ملیند میسواغ باشد که آن شستنی چهارده شستن
 صیغه در بیعت و محبت چهارم در احکام جنس است بکنه حرام است

حیض کمتر از سه روز و غلبه و زیاده برده روز پنجم پس از آن
 روز به سینه و متفرق در ده روز متوالی غیر در میان آن روز
 به سینه و متفرق در ده روز با کمر عمل که تمامه بجا آورد و او را
 که بعد از انقطاع خون غسل نیز بجا آورد و معتد است که
 خون غسل نیز بجا آورد و معتد است که این امر در روز
 اول پس از آن که در هر روز آن سر روز اول لحظه خون به سینه
 عمل که تمامه بجا آورد و او را بعد از انقطاع خون که غسل
 حیض نیز بجا آورد و او را وسط نیز در هر صورت و صورت ثابته
 است که روز غیر معین واجب را در هر ایام نگردد و در
 واجب جمع کند میان او و قضا و میان دو حیض نیز
 در روز فاصله نمیشود و هرگاه شبه شود خون حیض

بگارت

بگارت سینه بردارد و چند لحظه بگردد و بعد از آن سینه را
 برفق معا را به پهن آورد اگر خون بران سینه طوق زده
 باشد خون بگارت است و الا خون حیض است فصل دوم در
 اقسام حیض است که بنوعی حیض بر سه قسم است ذات العاده
 و غیر ذات العاده و ذات العاده بر سه قسم است اول
 ذات العاده وقتی و عددی است و آن حیض است که در هر ماه
 متوالی بهم وقت و عدد ایام حیض او موی باشد
 آنکه در اول هر ماه یا وسط آن پنج روز یا هفت روز
 حیض به سینه و بعد از آن تمام ده روز خون نه سینه و در
 آن حیض چند بگردد بنفشه و هرگاه در نیمه او تمامه نباشد
 در اول دو ماه یا اضران مثلا خون نه سینه یا زیاد برده

و بعضی از خون مشتمل بر نیمی باشد با اینکه بصفت خون حیض باشد
 و از سه روز کمتر و از ده روز زیاد تر نباشد پس هر یک از
 نوع خون حیض است اگر آن دو خون بحکم وقت و عدد
 مساوی باشد لذات العاده و قیته و عددیه میشود
 حکم ذات العاده خواهد از قسم اول باشد و خواه از قسم
 قسم ثانیه است که هرگاه خون او از عشره تجاوز کند ایام
 عادت را حیض قرار دهد و ماعدای آنرا استخاضه خواهد
 آن خون بصفت خون حیض باشد یا همان مستحب الصفه
 با آنچه در ایام عادت بصفت حیض و آنچه خارج از
 عادت مستحب الصفه باشد و اگر آنچه خارج از عادت
 بصفت حیض باشد و کمتر از سه روز و زیاد برده روز

باله

نیاشد و آنچه در عادت بصفت استخاضه باشد و مجموع زیاد برده
 باشد ایام عادت را حیض حساب کند و ماعدای آنرا استخاضه
 قرار دهد اگر عادت او باخلافه انقطاع مستمر شده باشد و اگر عادت
 او بینظم حاصل شده باشد محل شک است در رعایت احتیاط
 اولی است و دوم ذات العادت و قیته است و آن بگارت است
 وقت حیض او معین باشد و عدد ایام معین نباشد مثل
 آنکه در اول هر ماه شش روز خون به سینه و در اول ماه
 هفت روز به سینه یا آنکه در اجزاء اول پنج روز به سینه و در
 ماه دوم نه روز به سینه یا هر یک حکم این قسم است که خون او
 هرگاه کمتر از سه روز و زیاد برده روز نباشد تمام آن حیض
 و با تجاوز از عشره اگر در عشره فاضل آنکه نیز حاصل شود

انرا حیض قرار دهد و باقی را تکلیف و هرگاه تیره شود
 در وقت رجوع عبادت و در عدد رجوع حکم مبلغم نماید
 چنانچه مذکور خواهد شد سیم ذات العادت عدد بیست
 و آن نیز است که عدد ایام حیض او در هر ماه منساوی
 باشد و وقت آن مختلف باشد مثل آنکه در اول ماه پنج
 روز و در وسط ماه بیست روز حیض باشد پس هر وقت
 برای او در عدد بیست میزدند وقت و حکم این قسم است
 که خون او با عدم تجاوز از عشره محکوم بحیض است و با تجاوز
 در عدد بیست عبادت در وقت غیر است هرگاه نخواهد قرار
 حیض را دهد مگر آنکه بعضی خون منسمل بر اوصاف حیض
 پس صدای عدد آن نماید از سابق بالاضافه آن دوم مبتدا است

و محض نماید هر یک از طرفین آنرا بیست روز و اگر معتقدند
 سطح جمله باشد انرا حیض قرار دهد و محض نماید
 انرا بیست عدد و خوان به سیست و بی و ده به سیست
 و هرگاه روزی بیاورد که روز حیض نباشد و نداند که اول
 یا وسط یا آخر انرا حیض قرار دهد و اگر عدد نماید از اول
 یا آخر از طرفین و احوط در حق مضطرب نسبت به روزی معلوم
 بحیض نماید است عمل استیضه کند و غسل حیض را
 بجا آورد در هر وقتی که احتمال انقطاع خون حیض در آن باشد
 و ناز روزی واجب است بجا آورد و بعد قضای بازده روزی نماز
 بجا آورد مگر آنکه بداند که عدد ایام عادت محتمل است
 و فصل سیم در لواحق مقام است و در آن چهار محبت است ^{اول}

انکه ذات العادت عدد بی و ده و ذات العادة وقتیه هرگاه
 خون او تجاوز از عادت نکند و عادت او کمتر از ده روز
 باشد استظهار کند یک عدد و زیاد تر از ده روز بشرط
 مجموع ایام عادت را استظهار زیاد کرده شود هرگاه خون
 تجاوز از ده نکند مجموع حیض است و اگر تجاوز نماید بر عادت
 استحضار است و معنی استظهار را اختیار حیض بودن خون است
 و اظهار آنکه استظهار مستحب است محبت دوم آنکه حرام است
 بر حایض قبل از انقطاع حیض نماز کردن و روزه داشتن
 و سخن صحبتی نهان گفتن قرآن و قرائت هر یک از سوره ها
 غواص را عبه و ابهاضان حق بسجده تعقیبه بکلمه سورده
 و دخول در مسجدین و مکث در مسجد و الحاق کرمه

بعضی رو ضحبت اشهر را بمسجد و ان استیجاب حرام و
 تعظیم شعایر الله و همچنین حرام است بر او چیزی که اشق در
 مساجد و جایز است که از مسجد برود و حرام است بر مردی محبت
 کردن با زن در قبل با ایام حیض و هم چنین حرام است بزرگن
 از محبت و قول زنی یا قلمه در تحقیق حیض و عدم تحقیق
 ان یا عدم علم بکذب قبولت از حدیثی نقل نمایند در دو کفای
 بر مرد محبت با زن در حیض عالما یا اطلاق است اولی و ثانی
 است که گفته اند بهر دو گناه او در حق نفع در ثلث اول حیض
 یک شکر از طلا یا سکه است و در ثلث ثانی نصف آن
 و در ثلث آخر نصف آن است و مصرف آن مثل سایر کفای
 و در حق اولی است که تصدق نماید بیست مد طعام بر هر مسکین

خواه در اول حیض و خواه در وسط حیض و خواه در آخر و احوط
 تکرار آن است تکرار و طبع مخصوصا بتکرار و با تخلل تکثیر
 با اختلاف کفلا و مکرر است اجتماع بحایض بغیر معیت
 در همین زمان و اجتماع بلاق بدن و مکرر نیست هرگاه
 حایض از حیض پاک شود و هنوز غسل نکرده باشد و احوط
 است که مرد با او مقاربت نکند صحیح صبیح آخر واجب است
 بر حایض تکرار کردن بپوشیدن نپسند در وقت ظهور انقطاع
 حیض و وجوب شرط بطهارت و بهتر در استراحت است
 که بکناره پای چپ را بر وی وارد داخل کند نپسند بر اینست
 راست با آنکه با سید و چپ باند سگم خدرا شک خود را بر وی
 و بر دارد پانزده استرا و نپسند بر دارد پس هرگاه پاک بر این نپسند

غسل نماید

غسل نماید و هرگاه نپسند الوده در آب تفصیل مذکور علی نماید و
 واجب است بر حایض قضای روزها و واجب نیست قضای نماز
 مگر متاخر شود حیض و از اول وقت بقدر ادای تمام نماز
 بشرایط تا آنکه پاک شود آن حیض و ادراک کند از آخر وقت
 بقدر طهارت و یک رکعت نماز پس در هر صورت ادای نماز بر او
 واجب است و اگر فوت شود قضای آن واجب است و مستحب است
 آنکه حایض در اوقات نماز و جنوب زد بقدر نماز و زود قبله
 بنشیند و مشغول بتکرار حقها کرده و اگر نماز برای او عطا باشد بهتر
 است که آنجا بنشیند و مکرر است در حق حایض قرآن قرآن
 ما عدا کور عرایم و محل قرآن مکرر مسها شیمان و خضه کرد
 و غیره و حضور در نزد محضر و مرد در مساجد بغیر از مسجدین

سیم غسل استخاضه است وان خونیت که در غلبه اجزاء بود
 در قیچی و بستن خارج میشود لکن در وضو غسل استخاضه
 است که بنده بر داشته و بر وی آن و سالی که داشته بعد از
 انقضای مرتبه که معتاد و متعارف میان زنا است انتظار
 بعد از آن بنده را بعد از ملاحظه نماید اگر خون او را فراموش
 باشد ان کتبخانه قلیله است و حکم ان تغییر دادن بنده را
 ظاهر فریض است و وضو از برای هر نماز است و اگر خون بنده را
 فراموش کرده باشد و لیکن از بنده سبلان بدست نکرده باشد
 استخاضه متوسط است و حکم ان حکم استخاضه قلیله است
 تغییر کامل بسبب آن رسد است بان رطوبت خندان غسل
 بجز نماز ظهر و عصر و غسل بجز نماز غروب است و سایر جمیع کتبخانه

بمان

سیان مرد و نار و هرگاه مستخاضه وضو یا غسل استخاضه را بجا آورد
 بکلیم شرح پاک میشود و صحیح میشود نماز روزه و طواف بجا آورد
 و چنانچه استخاضه است کردن نجوه با و هرگاه احلال غسل نماید
 روزگاری باطل میشود و غسل روز سابق تعلقی بزود یک یوم لاحق
 ندارد و اگر غسل عیث نمیشود با غسل غیر اتمه بجا آورد
 چنین است غسل شب لاحق و یوم لاحق تعلقی بر روز یوم
 ندارد و اظهار عتبه را غسل یوم هرگز است در صورت صوم ان
 یوم و کیفیت این غسل مانند غسل جنابت است که باقی نیست
 غسل استخاضه ضعیف است و باقی خون نیت رفع حرث
 میماند لکن در بکسر اقتصار به نیت استخاضه نماز ناپدید و اگر خون
 منقطع شده باشد قصد هر یک از رفع حرث در استخاضه

کرد در رکعت اولی عرض استخاضه در اثنای وضو یا نماز
 باشد انوضو و نماز باطل میشود هر چند که استخاضه قلیلیم باشد
 و زن استخاضه در رکعت اول نماز و وضو با غسل خون برینید
 عمل او باطل نمیشود در رکعت اشغال از اضعفای قوی شود
 بانیکم قلیلیم متوسط یا کثیره و متوسط کثیره نزد هرگاه
 استخاضه متوسط بعد از نماز جمع عارض شود خواه مسبوق
 باشد بیاید و خواه مسبوق باشد غسل بجز نماز با وضو
 واجب است حتی آنکه بعد از نماز مسبوق عارض شود غسل
 نماز علی وجهی است و معنی از غسل نماز غیرتیم است
 خون منقطع شود قبل از غسل و در چنین استسرا
 در استخاضه متوسط بعد از نماز جمع عارض شود هرگاه مسبوق

الشمس

بیشتر کثیره یا بین ظهر بن یا ما بین عشاء این عارض شود بجز
 نماز جمع واجب است خواه پیش از آن باشد یا استخاضه استخاضه
 قلیلیم باشد و هرگاه در اثنای وضو یا غسل موجب آن از استخاضه
 منقطع شود بجز یکیم علم یا غل بعد مودان باشد اعاده وضو
 و غسل لازم است و اولی از برای استخاضه کثیره است که تا غیر کثیره
 وضو و غسل از آن ظهر و عصر بر آید آخر وقت فضیلت تا در رکعت
 فضیلت وقت صلاتین تا در چهارم غسل نفاست و آن وقت
 است که خارج میشود با ولادت طفل یا بعد از ولادت قبل از
 انقضاء ده روز و مرد از ولادت خروج تمام طفل با غیره
 ان یا خروج جنین که مبداء نشود می باشد همچون مظهر و وقت
 مستلزم نفاست و اقل آنرا در نیت است و بقیه آنرا در نیت

مخاطبه باشد و اکثر آن ده روز است در هر گاه خون نفاس تجاوز
 کند از ده روز ذات العادت در حیض بروج عادت حیض
 میباشد پس انداختن نفاس قرار میدهد و در بانه ایام عمل
 میباشد مگر آنکه مصافحه کند و ولادت دیگر را یا آنکه مصافحه
 کند بعد از انقضای ده روز از آن ایام نفاس ایام
 عادت حیض با تمیز او اکثر ذات العاده و ذات التیمز
 حیض خود را در ماه دیگر قرار دهد تفصیل سابق و حکم
 است بر نفاس و وجوب شروط بطهارت و حکم آن حکم خاص
 است در جمیع احکام متقدم از توجیم ناز و روزا و غسل
 مسجدین و لبس مساجد و فراموش فراموش مسکن
 قرآن و غیر آن در ولادت تو این نفاس هرگز ^{میشود}

از صحن

از صحن ولادت او مابین ولادت نهم ده روز یا زیاده ^{منه}
 باشد نفاس هر یک مستقل خواهد بود و اکثر کمتر از ده روز ^{فاصله}
 باشد هر خونیکه دیده شود مابین ولادت اول تا ولادت ثانی
 تا انقضای ده روز مخصوص نفاس اولست و خونیکه دیده ^{شود}
 مابین ولادت ثانی تا انقضای ده روز از ولادت اول
 مشترک است مابین نفاسین و خونیکه دیده میشود هم از آن ^{نفاس}
 اقصای نفاس آن ولادت دوم مخصوص نفاس ثانی است
 پنجم غسل میت آن است بزرگم غسل واجب میشود ^{بهر}
 مسکن که به میت با عضو در بیکت بعد از مردن ^{قبل}
 او را غسل دهند بشرط معصوم شهید نباشد در حکم میت است
 عضویکه چهارشنبه باشد از صحن بالذمه بشرط آنکه ^{مستقل}

بر استخوان بعد باشد و احوط ان که خوان یا گوشت است در راه
 تم شود غسل عضوی و مس آن شود قبل از انکه غسل
 تمام شود احوط است که غسل نماید در راه غسل کند
 مذهب را بمو یا اطهر است ^{موجب است} کند چون غایت بر او لازم نیست
 و مس مینماید حیوانات و لذت حیوانات موجب غسل نمیشود
 نظارت است که مس فقط قبل از حلقه حیوانه در او کمال
 چهار راه میشود موجب غسل نمیشود و معتبر است مس است بطاقت
 پس اگر مس باطل کند چون زنا غسل بر او لازم نمیشود
 ششم غسل اموات و دوران آن مس مباحست و خاتم است
 مسیح اول در بیان احکام مخفی است بدینکه واجب است
 مکلفی که امانت موت را در حق بیند آنکه وصیت کند اگر چه در

اندر آن

رقبه او است از حقوق واجب که با ترسد میت خوف فوت آن
 داشته باشد جمیع عملها را که در آن دیون را و تجزیه او را
 از بیع مال با قدرت واجب میمانند و مع احوط است و واجب است
 و واجب است ایستادگی مخفی را و بقیه کند اگر بقیه نباشد
 او را پشت بقیه بخوابانند و کف پای او را و بقیه کنند
 چنانکه اگر بنشیند رو بقیه شود و مستحب است در صورتیکه
 جانگسند بر چشمش کشند و شوار شود آنکه او را نقل کند بمعدی او و مستحب است
 آنکه او را تلقین کند بشهادتین و اقرار را بر او و مستحب است
 آنکه بیدم او را سخن اول آنکه الله چنانچه وارد شده که اگر سخن
 مختصر لا اله الا الله باشد او را از این است و مستحب خواندن
 قرآن نزد او و بعد از فوت او که اگر استخوان در دست مخفی است

اگر محل او باشد نزد من کفن را اگر معتبر نباشد پس اگر قطع
 باشد استخوان باشد تقبل در کفن و تنظیف با وجود من در من
 او واجب است در استخوان خرد و دو قول است و اول آن است
 سابقه احوط است و در راه قطع هر دو از استخوان باشد غسل
 بلکه در باره پیچیده در حق نماند مسیحیم در کیفیت غسل است
 بدینکه واجب است قبل از شروع از غسل از انکه نجاست از بدن
 میت اگر چه در نجاست نباشد و واجب است در غسل غسل
 با نیکه نظر فقدان عمل غسل دادن میت باشد ^{انته} قریب
 و در راه غاسل متعدد باشد و هم نیت کند خواه با هر طریقی
 مشارکت غسل در جزه را با او رها یا آنکه در غسل هر یک
 جزه را بشویند یا آنکه از غسل جزه با عضوی تا آنکه از

میت

میت خارج شوند و بعد دیگری شروع در غسل عضو میکند نماید و در راه
 یک آب بریزد و دیگری میت را بکشد و اندک پس در هر صورت نیت بان
 که است که آب میریزد و واجب آنکه میت را غسل بدهند
 غسل اول باید باشد که در آن مسحوق سرد باشد بقدریکه از آن
 صد گرمند و احوط است که بهر چه اضافه نرسد غسل نماید
 باید باشد که در آن مسحوق کافور بهتر بقدریکه او را عرقا کافور
 و احوط است که بدرجه اضافه نرسد غسل هم میت را با آب
 قراح غسل بدهند و احوط است که مجوز از خلیطین یعنی سرد
 و کافور بود باشد و نیت هر یک از این را علاوه بجا آورد
 و ترقیب مابین این غسل نموده معتبر است و کیفیت هر یک از این
 غسل چون سایر اعضا که گفته است از تقدیم شدن سرد کردن

و حایض نزد حضرت و بعد از مردن از آن مرثع می شود و مستحب است
 آنکه چون ببرد دکان او را بپزند که باز نماند و چشمها و او را
 بر دم گذارند و هر دو دست او را بپزند و بعد از آن که
 با جامه بر او بکشند و هر گاه شب باشد و شوخی بر او در حق
 او روشن کنند و بعد از آنکه با صبح بوزد اگر شب نباشد مستحب است
 اعلام کردن مومنین را تا بموت او حاضر شوند و شایع خوانند
 بگفته و بر او نماز گذارند و آنکه تعقیب در بچه و تکفین بکنند و اگر عقیدت
 نقل نعش او بکند هم مشرف نباشد تا آنکه کشته شود
 پس واجب در آن وقت تا غیر از آن که در آن بپوشد تا بموت او
 معلوم شود بجلا مات معمورده و هر وقت که از شوق بیارند
 این بر شکم او محبت دوم حاصل و غسل است بدنه
 غسل دادن

غسل دادن اموات مؤمنان غیر شهید واجب است که در کتف
 میت مرد باشد و خواه زن خواه صغیر باشد و خواه کبیر حتی طفل
 سقط شده بشرط آنکه چهار ماه تمام شده باشد و هر گاه کتف
 بقتل آورده باشد نیز واجب است که غسل نموده و در صورت
 غسل هر گاه بان سبب کشته شود غسل دادن او شرط
 و معتبر است در غسل آنکه جمایل است باشد در زکورت
 دان و شیت مرد اگر کرم باشد یا آنکه عورت سرش بپوشیده
 و بیض یا خجل گفته اند و احوط در حق محارم حضور یا جزا
 است که با امکان محال باشد غسل نشود بر تقدیر بیست
 از ورای شب غسل بماند و هر گاه بیضیت یافت شود
 پس اگر حکم او حکم تمام میت است در وجوب تعقیب و تکفین

بر شستن شوق امین و شستن شوق امین بر شستن شوق
 السیر و از راه اینکه مانع است از رسیدن آب نظا بر بزه باقی
 کردن آن و جایز است آنکه بعد از غسل با طریق از تمامی
 بجا آورد و احوط ترتیب است و هر گاه صدر و کافور مستحب
 است راسته عمل با آب قراح بپزند در اول مرتبه قصد
 از غسل با کافور نماید و هر گاه از غسل طواف و غیره
 شود و خواه بسبب عدم آب و خواه بسبب عدم قدرت تکلف
 و خواه بسبب خوف بر بدن میت از تمام جلد او و امثال آن
 تیمم به هر بدل از غسل و مستحب است در غسل گذاشتن
 بر بدن می از با کشته و مؤمنان که غسل از او دور شود و آنکه
 او را در عقبه گذارند چون حالت احتضار و آنکه او را در زیر
 سقف

سقف و کفان غسل دهند تا بدن او مشکوف بر آسمان نشود
 و آنکه لنگانه که بیان سپاهین است را اگر تنگ باشد یا وصیت
 میت یا ذن و ارث و سپاهین او را از طرف پار او بیرون
 آورد و واجب است مستور کردن عورت او از ناظر کرم و هر گاه
 احتیاج بمس عورت او باشد بجهت ازاله عین نجاست یا جرم
 که با بپوشان ازاله شود دست خود را با پارچه سپید و عورت
 دست با لاله و مستحب است تا شستن دادن انگشتان او را بجلالت
 اگر خوف شکستن آن در شستن بر تمام آنرا بکشد در پیش از
 شروع در غسل و شستن فرج او را از مؤمنان با آب سرد
 و شستن عاقل محرم است و در شستن فرج پیش از غسل
 تا بر صفت فرج سه بار از آب غسل و مستحب است آنکه بر

در وقت شستن سر کردن به پشت کجا باشد و در وقت شستن
 شقی کتف طرف چپ و شقی چپ بر طرف راست باشد و ابتدا
 در شستن سر شقی ایمن و آنکه در عرض بر سر بر تپه بشود
 بعد از آن دست بر شکم حیت باشد در غسل اول چنانچه
 اگر نمیست در آن زمان حیت مشرف بر خروج باشد خایع شود
 که آنکه حیت زن حامله باشد که حمل رسک او مردن باشد و بان
 سقط حمل باشد و هرگز حیت خایع شود و اول آن واجب است
 و مستحب نیز آنکه غسل با سینه بر طرف راست است و آنکه آن
 غل که بگوید جمع کند و طرف قبله باشد و آنکه خشک کند
 بدن حیت را بپارچه بعد از فراغ از غسل تا کفن او نکرده
 و نکرده و پشت نهدن حیت و کفایت نماند او و شسته کرده

و بی

موی او را و آنچه از او منقصل شود در میان کفن نگذارد و باید
 دفن کند خاتم در لایح است و در آن سه طایفه است مطلب اول
 در کفین بدنه واجب است در کفن نکردن اموات مؤمنین را
 ما عدای شهید که در معرکه کجا بکشد بشرط آنکه مسلمانان او را
 زنده در نیابند اگر چه حکم او است که او را غسل بعد از نماز
 بر او باشد که پوشیده اگر مال او باشد یا بدن مالک کفن
 نمایند مگر در دو استین اگر پوشیده باشد از او میکند و اگر شهید
 عربان باشد او را کفن نمایند چون غیر شهید را اجزای کفن است
 اول میزند که کف است و آن پارچه است که صورت از آن تا
 بنزدای حیت و افضل است که از سینه با بدم را بپوشند
 دویم قمیص که آن پارچه است که میان اندام سر را میگذارد

حیت را از آن خایع بمانند و بر کفین او قرار میدهد
 و حران از طرفین ماضی تا قیامت و تا قدم افضل است
 و مکره است آنکه استین بگذارند از جوار پیرایش که کفیت
 حیت زنده و اگر حیت را در پیرایش خود تا دیگر کفین نمانند
 و استین داشته باشد و قدور ندارد بیع از آن است که آنرا
 لغافه گویند و آن پارچه است که فرامیداریم بد حیت را
 از سر تا قدم اول است که در طول قدم زیاد باشد که
 میتوان از طرفین سر آنرا به هم آورد و آن را بر پشت و نوا
 بایست و در عرض قدری زیاد باشد که اصحاب چنان
 آن بر روی جانب میگذارند و معتبر است در هر دو ^{قطعات}
 ختم که لا اله الا الله است و پاک و مجاب باشد و از آن جهت

در اول

که پوشیده از مردان در زمان بحالت اختیار جانین باشد پس
 جایز نیست کفن کردن حیت در جرمی محض و نخل طحله
 در جرمی مستهکک باشد اگر چه حیت زن باشد و اگر مستهکک
 نباشد مکره است و اول طحلت که پارچه ای است که حیت نباشد
 و افضل است که از سینه باشد و الحلات که سفید باشد
 و مستحب است آنکه زیاد کند در اجزای کفن در هیچ و آن پارچه
 است که طول آن سه روزه نیم بعزاع است باشد و عرض آن نیم
 روزه باشد سر آنرا شقی گفته بر زین شکم حیت بندند و طرف
 از میان دو پای حیت از زین طرف سینه در آورند و بعد در آن
 آن حیت بچیند و هر جا که مشر شود در آن پارچه کفن آن داخل
 گفته تا باز نشود و مستحب است آنکه از برای مرد علامه زیاد کند

وان بار چو ایست که چو پسته وسط انرا بر او و طرفین انرا
از زیر سنگ او در آورند و بر سینه او بگذارند و از برای
زنگ زیاد گفتند بجای قاصد مقنن و پستان بزی که بان پستان
او را به بندند و مستحکم آنکه قدری بنده در فرجه عین عیت
بگذارند و مستحکم است که در چنین عیت چه چه جوید نهایی بگذارند
و طول آن عیب بقتدر فرج استخوان دست بیشتر چهار انگشت
یا پنج انگشت و یک را با پنج بر متصل بچین کردن او
مطابق جلد او شود و دیگر از جنس چرم یا پیراهن و از آن
و افضل است که جوید تین از نخل و یا بنامه یا چوب سیر میوه
و اگر این را میگردند و چون بزرگتری است و ایضا بنویسد
بزرگترین حسینه عظمیها السلام و الحیة بعد از آن بزرگ
بهند

سختی با بکشت بر قطع کفن و جوید تین اخگر فلان و در
نم او کفند مگر بطلان شست و کفایش همدان لا اله الا الله
و ان لا اله الا الله و ان لا اله الا الله و ان لا اله الا الله
یا ماعت انتم مدی علیهم السلام یکن یکن بنویسد و اگر
ضم کند بان بعضی دعوات که در قرآن ابلیس تمام است
و او طاعت کند در مواضع از کفن بنویسد که مظلون باشد
رسیدن نجاست بان و مکر است آنکه کفن را بسیار
و آنکه کفن را با این ببرد و بدوزد و با بندان بکشد و بسیار
را که بان کفن دوخته میشود و کفن واجب عیت خارج می شود
از اهل مال او مقدم بر دیون و وصایا یا وارث و معتر
نوی و دستی کفن حلیت است از غنا و فقر و کفن زنا

سوار است بای را در چند نوشته باشد و همچنین
 لکن مملوک بر مالک او است بای را مالک در غیر این
 دو صورت بذل لکن واجبیت هر چند میت چند تن است
 باشد بلکه در حق واجب التعمیر که چیزی نداشته باشد
 و حکم سدر کافر با اجرت الالات حضرت قبر واجب است
 یا قیمت آن اگر چه ارشاد می شود در قیمت خایه
 ثقیل میت در کربان میشود حکم لکن است مطیب دوم
 در جنوحت بدنگه که معنی غسل دادن او با مکان و آ
 است جنوحت کردن آن با مکان و معنی جنوحت کردن
 کافر است بر حسب سیم میت که میت و کف دست
 و کاسه ذل و او را به نام با بوده باشد و واجب کف است

است

است را افضل است که سیزده در شهر عرب شش ماه است جایز است
 چهاردهم یا یک درم و مستحب است آنکه کافر را در کف است
 نرم نماند و آنچه از جنوحت را باید بر سینه میت بکند در محل
 جنوحت بعد از فراغ از غسل است در میت باشد با حرام حج یا عمره
 کافر در غسل او بکار نبرند و او را جنوحت کنند مطیب سیم
 در دفن است بدنگه واجب است دفن کردن اموات مؤمنین
 و کیفیت دفن است که پنهان کند جسم میت را در زبای جاس
 بنوعی که محفوظ باشد از سباع که بوی آن ظاهر نشود و واجب است
 آنکه میت را در قبر بجانب راست بجا بمانند و قبیلہ ضالمه تقاب
 بدنگ او بجای قبیلہ شود و جایز است دفن کردن اموات
 کفار را بقصد دفع اذیت بوی آن ولیکن جایز نیست که

که در حق در مقام بر مسلمان مکرانکه زنده باشد که از غیبی عمل در آن
 باشد و عمل او در شکم او بتر مرده باشد پس او را دفن کنند
 در مقبره مسلمانان پشت بقبله تا روی طفل بر آن قبله
 و کسیکه در کشتی بمیرد و کفاره نمیر نشود بعد از غسل
 تمغین و نماز بر او سنگین کرده بشود بر تن سنگین کرده
 با و در آب بیندازند با آنکه او را در جی حملند از راه و در آب میکنند
 و مستحب است تشییع جنازه مسلمان در میان راه و مستحب
 است تعقیب جنازه راه می رود از جوانی به وجه و آنکه ترشیع کنند
 جنازه دارند با آنکه دور زنند و هر یک از جوانی می دارد و
 افضل است که ابتدا آنکه بدوش راست میت داند از او بدوش
 چپ نگاه دارد چند قدمی پس ایمن چپین با راست میت

بدوش راست بر دارد پس با چپ او را بدوش چپ پس بدوش
 چپ او را بدوش چپ بر دارد و آنکه نقل کند میت بیک
 از موت و در مشرفه یا آنکه موت او ششتم بیشتر پس آنقدر
 بیشتر تا موت بعلا مات معلوم شود و آنکه کودکی قبر یک
 قامت باشد و اگر با بچه بزرگ باشد هم سنت بعمل می آید
 و آنکه در قبران جانب قبله را که بی ب زنده در طول بقعه
 قامت میت و در فرار بقعه را که میت در آن تواند
 و آنکه میت را در جانب پای قبر خط بگذارند پس هر قدم او را
 نزدیک قبر بریند بعد از آن خط بزرگ بگذارند بعد از آن
 او را نقل بقبر کنند مرد را از سر داخل قبر کنند و زن را
 بعرض داخل قبر کنند در وقت ادخال زن در قبر روی

سه سبت از لحاظ خود صورت اول آنکه میت را در مکان مخصوص
 یا مسجد دفن نکردن و مدینه جایزه است بنشین قبر میت یکجا بیاید
 و دریم آنکه نطفین نمودن میت در کفن مخصوصه را که کفن
 مخصوصه شده باشد جایزه است بنشین قبر یکجا از کفن
 بیاید هرگاه در قبر میت چیزی قیمتی مانده باشد چهارم کلمه نهارت
 بر او پنجم هرگاه میت را بدون غسل دفن کرده باشد
 و بخان باشد که بتواند بعد از بنشین قبر او را غسل داد
 ششم هرگاه میت را پیش از قبیله دفن کرده باشد
 هفتم آنکه قبر او بخوبی نباشد که حفظ کند بدین راه را از
 سیاه و بوی او را از انتشار و اصلاح آن موقوفه بنشین قبر
 باشد هشتم آنکه در گذشتن میت در آن قبر که فوت او

باشد

باشد از دشمن یا کفران پس جایزه است بنشین قبر و اخراج
 نمودن میت نجسه یا خون باشد نهم بنشین قبر میت
 بیگانه است و در مشرف بر لوط آنکه در آن کجا از آنها باشد در آنکه
 خاک شده باشد و مختلف میشود سرعت و بطاوان با خطا
 زینها پس در هر زینها که معلوم میشود و بحسب عادت آنکه
 میت خاک شده و مستحب است تقریر استسما و زینها است
 میت تا سه روز و طعام بچهار این که فرستادن و هر که است
 نزد این که هر چه خوردن مگر آنکه این که خواست آن بکنند و مکره
 است بچندین قبور مندرسه مگر فقیر و علماء و معلما که از اکتابرین
 بصر باشند و بدینکه امور که فعلی دارد میت از تحسین و
 و خطوط و نماز و دفن او از او جدا کند کفایت است باین معنی

کفایت

که وجوبها تعلق دارد به هر مکلفین و مطلقین بر وقت او
 او بفعل بعضی افعال میسرود از باقی او است با نور که در کوزه
 در نوع بنوع خود اول از دیگران و مراد او لوی است که گفته
 به اذن دیگری متوجه آن میگردند و در یکی به اذن آن
 نمیتواند شد و اما اغسال منتهی به هر جمله از آن تعلق نیز مان
 در جمله تعلق که تا جمله تعلق با فعل دارد و از جمله اغسال
 غسل صحیح است و آن مستحبی است و آنست که است و آنست که
 در حق مرد زن حاضر و مفرد و وقت آن از طلوع فجر صیاد تا
 تا زوال شمس و هر چه در آن نزدیک تر شود افضل است و در
 نیت که باقی باشد وقت آن تا غروب و باقی و بعضی
 از آن بعد از زوال تا غروب و باقی قضایا میباشند و احوط است

در این

که نیت ادا و قضاء بعد از زوال نمکند و جایز است تقدیم آن روز
 پنجمین از برای کسی که خوف عدم نمکند از آن داشته باشد
 و در روز جمعه مستحب است بر تفرقه بر فوات ادا قضاء آن روز را
 مشنبه و در جواز تقدیم آن در شب جمعه و قضای آن در شب
 تأمل است و شرط است در غسل نیت و هم چندین در اغسال نیت
 و نیت عبادت بر تغییر عمل تصدیق است چنانکه گفته
 و کیفیت این غسل و سایر اغسال منتهی به هر جمله تعلق
 چندین و از آن جمله غسل شست اول ماه رمضان است و غسل
 پوزیم و نهدیم و نوردهیم و شب است میم و شب عید فطر و روز
 عیدین و روز عرفه و افضل نزدیک زوال است و شب نیت
 و روز جمعیت و شب نیت شنبه روز عید قدیم و روز عید اول ماه

روز نیت چهارم ذی الحجه است و بعضی نیت پنج و نیت یکم نیت
 ذی الحجه است و اگر در راس ایام غسل کند بهتر است و محل این
 اغسال بعد از دخول زمان است و از جمله اغسالیکه تعلق بمکان
 دارد غسل از برای دخول حریم است با دخول مسجد الخرام و دخول
 معظه و دخول مدینه و دخول مسجد رسوله ص و محل این اغسال قبل
 دخول این مکان است و از جمله اغسالیکه تعلق بفعال دارد غسل
 اجرام است و آن غسل است که مستحب است در حق کسیکه خواسته باشد
 اجرام بپزند و از آن جمله غسل زیارت است و یکبار از حرمت است
 معصومانی خواه از روی روزه از نزدیک و خواه معصوم در
 باشد و خواه نذر هر گاه حدیث واقع شود بعد از غسل و قبل
 از زیارت افضل است و غسل است که مخصوصا از حدیث حرمت است

در این

و همچنین است غسل اجرام بلکه غسل رخصه که مؤخر از غسل
 و هم چندین اغسال که نیت و غسل شنبه از برای روز و غسل شنبه از
 برای شب حرام است و آنچه غسل از برای زیارات مخصوص بعضی
 زیارات است که با غسل وارد شده مانند زیارت جامع که
 آنکه است و غسل نماز کوفین با اختراق در صورت و بعد ترک نیت
 و نماز حاجت و استننا و طلب حاجت و محل این اغسال قبل از
 وقوع فعل است که غسل نیت که مؤخر است اگر چه نیت واجب است
 و همچنین مستحب است غسل بسبب نیت از برای دیدن مصلحت مؤمنان
 سه روز خواه بختی صلب شده باشد و خواه بناحق و غسل بجهت غسل
 چندی است و محل این غسل بعد از فعل است و از جمله اغسال
 منتهی به هر جمله تعلق است و در حدیث و در حدیث و در حدیث و در حدیث

ضعیف است بلکه جایگزین است داخل در اعمال بانیت بانیکه
 یعیل کند و قصد کند غایت غسل متعدد را اگر چه آب
 باستیت با بعضی واجب و بعضی مستحب بشرط قسم سیم بنیم است
 نهارت ترابیه است بنامه و وضو غسل طهارت باقیه است
 بنامه بنیم بر دو قسم است مسح و غیر مسح و بنیم غیر مسح بنیم
 صورت است بجهت خفا شدن و نماز بر حیال کردن و این مشروط
 بجهت آب با عدم تمکن از استعمال ان نیت و اما بنیم مسح پس
 صحت ان مشروط است بجهت تمکن عقیده یا بر آن تحصیل باقیه
 طهارت مطلوبه یا از استعمال ان در طهارت اگر آب درجا باشد
 که مکلف قادر بر وصول ان نباشد بانکه قادر باشد و لیکن در تحصیل
 از خوف نفس یا بر عقل یا بر عرض یا بر مال و ارشیه یا از استعمال
 ان

ادوات

از خوف بر خود داشته باشد از هر دو عرض یا عجز و غفلت همچون
 ترکیدن دست یا با طول عرض یا اشتداد ان با الله در تحصیل ان یا
 استعمار ان شسته شده باشد مثل ان در وقت تمکن نشود
 حکم او در جمع مورد مذکور بنیم است و هرگاه تحصیل با مشروط است
 محرم باشد همچون غضب کردن خیف یا در لبان یا اقرار کردن
 غیر بنده و اجبرتی برابر آوردن و امثال ان حکم او بنیم است
 و هرگاه بطریق محرم تحصیل با مشروط است و نایب بر او طهارت باقیه
 میشود و اگر آب صحیح در ظرف مضمون بنیم باشد پس با عدم الحضر
 بنیم در حق او مشروع نیست و با الحضر مکلف بنیم و ترابیه
 در ظرف است پس اگر او غفلت کند بدون اعراض از ان طرف
 وضو و غسل با بجا آورد وضو و غسل ان صحیح است و مراعات احتیاط

در بعضی صورت اول است بانیکه با او میگوید فاقده آب یک بنیم بنیم
 آورد و بر تقدیر و جهان آب با حوط اعاده ان طهارت و هرگاه
 تحصیل باقیه با آلات تحصیل ان مشروط نباشد باقیه
 کلیه باشد خواه بطریق ابتیاع و خواه بطریق استیذان
 واجب است هرگاه او داشته باشد که کیفیت طهارت او کند و
 بتواند که منزه کند با او قدر از وضو که موجب کیفیت شود و
 از وصف اطلاق ان ابراهیم گفته مزاج کردن بر او واجب است
 و بنیم در حق مشروع نیست و همچنین اگر آب صحیح بکل دست
 باشد و تحصیل با مشروط است او تصنیف ممکن باشد و هرگاه واجب است
 در ظرف کردن ان در طهارت خوف تشنگی داشته باشد که
 موجب اطلاق است و یا نفس محترم کرد یا موجب شود محرم است

حی

مرضی را باطل کند و اشتداد ان با موجب شود مشقة شده باشد را که قادر
 شدن ان محتمل نشود بنیم کند و ابراهیم صفت همین نماید هرگاه در ان
 طهارت باقیه دیگر طهارت او عمل نکند است و احوط است که باقیه طهارت
 اتفق نگذرد بلکه با او میگوید فاقده آب بنیم بنیم یا آورد و در وقت وجوب
 آب اعاده طهارت نماید و هرگاه چون محدث نجس بشود و نظر ان
 بغیر از آب ممکن نباشد شستن با اتقا قاب نیاید که بقد رفع حدث
 یا از ان خبث و محاط بنماز باشد پس اگر خبث در محل طهارت
 باشد از ان متعین است مطلقا و نه الحقیقه این شخص متعین طهارت
 حدیثی ندارد و اگر در غیر محل طهارت باشد اگر خبث معفو عنه
 باشد رفع حدث باقیه است و در صورت عجز انرا غفلت کند
 و رفع خبث باقیه بنیم او باطل است اگر مقدم بر رفع خبث و رفع حدث

کتابخانه
مجلس شورای اسلامی
تهران

براه طلبیدن با امکان و وسعت وقت و جایز نیست تیمم از برای آنکه
قبل از دخول وقت آن و نه بعد از دخول با عدم یاس از غسل است
قبل از صبح وقت و با یاس جایز است تیمم نکردن در سعه وقت
انفاق افند که بعد از آن متمکن از استعمال آب شود و قبل از صبح وقت
بسیار حوط اعاده آن نماز است بطهارت مایه و جایز است بشرط
تیمم جنب و حیاض و نفث در تمام سبب از برای صحت نماز واجب
معین باشد لکن غیبت تا حیران تا آخر وقت و معتبر در تیمم امور
ضد اول غیبت است و آن عبارت است از آنکه در نظر منیم باشد تفصلا
یا اجمالا الله تیمم میکند بدن از وضو یا غسل رکوع در حق اول وقت
باشد نه بار ساجه بودن نماز یا هر دو یکی که شرط بطهارت
دائمه در اول وقت است حق تعالی باشد و از اجزای معتبر میشود

براد

کتابخانه
مجلس شورای اسلامی
تهران

در صورت عدم عضو اگر وقت کند
عمل و صحیح است اگر بترک از الم خبث مرتباً محترم شده و در وقت
ببر مطلقه نه فاقد طهارت باشد طلب کردن آب و در جهات است
وقت عدم مانع در زبانی هموار یک تیر بر تاب و زبانی ناهموار
بر جود پشم و بلندی و کجایر و خوان در آن دو تیر بر تاب این
در صورت است که اصلا یافتن آب بطلب کردن در آن جهت بود
و هر گاه در بعضی جهات است اما یافتن آب نماند و چون طلب در آن
بعضی نقاط میشود و اگر در جمیع جهات است اما نماند و چون طلب
الکلیه است وقت مهم چنان است هر گاه طلب تعذر شود در بعضی
جهات یا در کلیه مطلقا خواه سبب یقین وقت باشد و خواه
مانع و یک و هر گاه بدانند وجه ابرایه از حد مذکور واجب است

کتاب
تشریح
مخارج

بعد قریب و اگر این معانی را بطریق اخطا رسایل و قصد و جبراً
بنزدان ضم نماید بجز است و قصد رفع حدث در تنیم نگیرد و معتبر است
در غیرت لکن مقارن باشد باول او را تنیم که آن ضرب برین ^{ارض}
است و باقی تفصیل نیت در و منوکه نیت دویم مقدران زدن
و دست راست با هم برارض و مراد کواشتن باطن برود و کف دست
بر زمین با اعتماد و هرگاه یک کف نماند باشد با در وضع آن
مانند باشد اقتضای بر ضرب و دیگر میکند و اگر وضع تواند
اعتماد نماند اقتضای بر او کند و اگر ضرب باطن متعذر شود
ضرب نظر کند و هرگاه برود دست نماند باشد با از زمین
ان بر زمین متعذر باشد مسیح چشم بی آن که اجاب ^{سینه} ضرب
برارض دو بار یک چشم مسیح چشم در یکدیگر باشد بدین خصوصاً

الم

اگر تنیم بر اول از غسل باشد و محل ضربت بعد از مسیح چشم است
از راه آنچه حاصل میشود بشو کف دست و آنچه باقی میماند
در پشت انگشتی باشد اخراج کند دست بکنند هر دو دست
بعد از ضرب بجهت تقلیل حلق و وان اجزا است که از زمین است
می چسبند و از طمرحات و به حلق و بقای نیت در کف تا
بمسح چشم و دیدن مسیح تمام چشم است و آن عبارت از پیش
است و همان در طول از ششگاه سر مستوی الحلقه است
تا طرف اعلای پیشه ابرو غیر مستوی الحلقه نماید و عرض با
جنین و احوط مسیح جنین و در جنین است با چشم چهار مسیح
باطن کف دست چپ است بنظر ظاهر کف دست راست است که نیت
سراشتن با چشم مسیح باطن کف دست راست است بنظر ظاهر کف دست

مانند کف دست چپ بر کف دست راست ششم مایه تر تیب است
 باینکه مقدم بدارد ضرب را بر مسج و مسج چهار بر مسج بدین
 اختصار بقدر با عکس است و ضم با مسفل اشتم است بعد نظر از مسج
 و لایحه نیت تمکین با این انشدها و ماضها و احوط غیر استجاب
 است که نهم طهارت ناسخ و مسج است با امکان پس جایز نیست
 مسج بکف قنجه و نه بر جسم یا بر کف قنجه و هر گاه علم داشته
 باشد به نجاست عضوی از اعضا حی و غیره و مشتبه شود بیک از طهارت
 تیمم در زمانه جاهل لمس مسج از مسج است باز هم معتبر است
 در چیزیکه با آن تیمم میشود اموری چند اول اگر خاک باشد
 و در تیمم سبک و ریز در مل با امکان خاک که کمال است
 پس جایز است تیمم بجماد و نباتات و اگر چه با ستم از اسم ارض ^{خارج}

کتابخانه

شده بیشتر در احوط و کجا است مانند نوره کشته که کمال است و احوط
 است که خاک خالص باشد و افضل است که از بلندها زمین باشد
 و مگر در تیمم بر زمین رمل و موده نادر و هر گاه زمین غیر نشود تیمم
 بجز آنکه بر آن خاک باشد و اگر غیر نازد مجزی نیت و اگر گاه
 غیر در اندرون پلاس و گویان باشد لیس را ظاهر کند بر روی پلاک
 تبکند و بعد بان تیمم کند و هر گاه غیر رمل باشد شود و کل تیمم شود
 تیمم بان نماید و کیفیت تیمم بکلمات است که در حرمت را بر کل کرده
 به هم باله تا کل از او کم شود بعد از آن مسج ناید بر پشت و دست دوم
 آنکه پاک باشد و دیگر جایز نیست بر نجس و مشتبه بکلیس پس اگر
 مشتبه بود با پاک باشد و اگر مشتبه غیر بود با جایز است تیمم بکلیس
 باشد پس جایز نیست تیمم بکلیس مفسوس و مشتبه بنجس و اگر گاه

شبه و همچنین هر گاه ظاهر بر چیز مخصوص باشد تیمم بان جایز نیست
 و این شرط نیز معتبر است در فضایی که در آن مسج است تیمم واقع ^{میشود}
 و در بعضی اعضا تیمم شرط نیست و در این جا مسج شرط نیست
 اول آنکه هر که تیمم کند از برای نماز یک و بعد وقت نماز دیگر غسل
 شود و تیمم اولش کشته باشد جایز است که آن تیمم داخل نماز دیگر
 بشود و هر چند در اشکالی وقت له میداد داشته باشد دوم آنکه
 هر که تیمم کند بدل از غسل نجاست یا غیر نجاست و بعد از آن
 حدث اصغری صادر شود چنانچه بطهارت شود واجب است
 بر او اعاده کتبه تیمم بدل از غسل را پس اگر نجس تیمم بدل
 از غسل نجاست بجا آورد بجز نماز در کشتن میاید چه در نماز
 نکرده از خواب غیر تا او را کند اول غیر با طهارت و همچنین

عالم

حدث در طایق و نف و مستحاضه که مطلق غسل بیشتر تیمم آنکه
 مکلف هر گاه بر او غسل در وضو هر دو واجب باشد و قادر بر
 وضو باشد نیز غسل وضو بجا آورد و بدل از غسل تیمم ^{کند}
 چهارم آنکه هر گاه کسی ناقص وضو و غسل باشد ناقص تیمم است
 و از برای تیمم ناقص دیگری نیز است و آن ممکن از استسما
 است و اینکه از نواقص در حق تیمم حاصل شده تیمم او با ^{است}
 و هر گاه در اشکالی نازد واجب است که احوط با اتع وقت
 اتمام و اعاده آن نماز است با طهارت مایشه مفضلیم در طهارت
 خنقی است و در آن سه فصل است فصل اول در سبب اعجابی است
 دانده چیزی است اول دویم بول غلیظ حیوان غیر کول اللحم
 بشرط آنکه نفس ستمه داشته باشد خواه آنکه باشد خواه

غیران خواه برنده باشد و خواه غیر برنده و مراد نفس
 از آنست که خون از رگ او خارج شود بقوت خون بریده شود
 و فرقیست میان غیر ماکول اللحم بالاصل مانند کبوتر و موش
 ماکول بالعرض مانند کوفته که مو طوطی است یا بشتر یا الله جل
 باشد و هنوز بر آنست یا بشتر یا الله شیر ذک الفدر خورد
 باشد که گوشت او در دیده باشد و استخوان او محکم شده باشد
 و هر حیوانی که ماکول اللحم باشد از برای او نفس سائل نباشد
 مانند سوسمار بول غایب و پاک است و احوط اجتناب است
 بول و سرکین و کتر و اللغ و این احتیاط در بول مرغ است
 و معتبر در بول غایب صدق اسم است چه از مرغ معتدل خارج شده
 باشد و چه از غیران میم خورد زیرا که اسم صدق نفس سائل است

فقه رکن

خلافش باشد یا غیران و خواه حلال گوشت یا حرام گوشت
 خواه خون او اندک باشد مانند سرسوزن و خواه بسیار باشد
 میشود از آن خونیکه مختلف شود بعد از ترکیدن سر عصبه در لحم حیوان
 ماکول اللحم با عظم و عصبه و خونیکه در تخم مرغ یافت شود
 از همان است احوط اجتناب است و خون حیوانیکه نفس سائل
 مانند کلپیس و مار باک است چهارم منی حیوانیت که نفس سائل است
 باشد چه آن را بشتر و چه غیران که حلال گوشت باشد
 و چه حرام گوشت و دلیل مشهور که از مرد خارج شود بعد از انزال
 و قبل از کتبر حکم منی دارد پنج حبسه حیوان است که نفس سائل
 داشته باشد و مذکی بنده کبوتر عینه نباشد خواه حلال گوشت
 و خواه حرام گوشت و اگر اینک منقصل شود از زنده مرغ حیوان

در حکم حبسه است و هر صیغه که ظاهر العین باشد در حال حبه یا زنده
 از آن پاک است فان استخوان ناسخ و سیم دندان و شمع و چشم
 و مو و لک و پیر و شیردان بره که هنوز علف نخورده باشد و تخم
 اگر پوست اعلا داشته باشد یا بشتر جمع پاک میباشد بشریکه در استخوان
 مرده حیوان حلال گوشت باشد احوط اجتناب است و پیر و مو
 بشتر که از حبسه کنده میشود اصول آن که نذ باطن خارج میشود
 نجس است بسبب ملاقات آن بر طریقت پس غسل آن لازمه است
 و همچنین است ظاهر استخوان و دندان و تخم و جمیع اجزای آن
 حیوه حلوان میکنند از جهت آن خط که نجس است هر چند مسلمان
 مکرورا غسل حاده باشند یا بشتر یا بشتر که جهاد لیم باشد
 بشرط مفروضه و همچنین است حکم اجزای آنکه از او منقصل شود

هر

ص حیوه مکرر بریده گوشت که از بدن جدا میشود اگر چه آن پاک است
 هر چند اجتناب احوط است ششم حرکت در حکم گوشت هر سگی
 که تابع بالاصاله باشد و ملحق باوست ققاع و طبع بره جوش که بر
 مخصوص نموده شود و کبچ میوه و کسک زنده در در سحر زمان در
 این بلاد متعارفست و همچنین است جو شیده عصاره کبوتر قبل از
 ذهاب ثلثین آن و مراد از بوشیدن آنست که از تاثیر حرارت
 آتش یا غیران زهر آن بالا میشود و بالایی آن بریده میشود و جو شیده
 ابغور و سیره کشش و خرا و سرکه آن لع حکم ندارد بلکه پاک است
 حلال است مطلقا هر چند احوط در جو شیده سیره کشش و
 خرا قبل از ذهاب ثلثین اجتناب است هفتم شتم سگ خوک است
 برکت و اگر کبر باشد پاک است و هر جرای این دو حیوان

بخش است خواه در حال حیات بان حلول کرده باشد و خواه غیر
 و فرقی نیست در میان کفار و کلمه و غیر آن کافر است
 و آن هر باطنی را میگویند که انکار کند وجه صانع عالم
 و توحید او را و یا انکار کند رسالت پیغمبر و معاد را یا آنچه ضرورت
 دین معلوم شده مانند وجوب نماز و روزه و یا تکیه کند
 بجز از مراتب مذکور و در گناه انکار و تشکیک در ضروری
 دین از روی شبهه با عدم اطلاع بر مذکور است سلام باشد
 موجب کفر و نبیود یا الله تا سراج حق تعالی از انبیاء و ائمه
 علیهم السلام و ائمه با حضرت فاطمه زهرا علیها السلام
 بگوید یا استغفر فی برهیت نماید یا قصمان مثلاً انکه قرآن
 یا انکه ترتیب سورهها یا سبب الشهادت را در نجاست اندازد انکه

بفقد

با الله یقصد که گفته فبران بالله یا الله عداوت خدا و رسول و ائمه
 یا حضرت یا ظاهر او داشته باشد و ظاهر کفر محسوس است که حق تعالی
 را حسب پدید آید و هم چنین غیره که خلق را در افعال حق مجبور
 میداند و جمیع اجزای کافر از آنچه در آن حیات حلول کرده و
 آنچه در حیات حیات با حلول نموده از قبیل مدونمانی و در سحر
 محسوس است و اولاد کفار قبل از بلوغ و بعد از بلوغ با عدم عقل
 حکم کنند هر گاه که از مسلمانان شوند تفصیلاً ذکر خواهد شد
 و هم عرق جنب از حرام زناه حصول جنابت از حرام زناه
 بعد از آن و مراد از حرام حرام است از هر چه زنا باشد و
 و چه هر چه عقرب و ملامت با جنبی با اجنبیه با انفس نفاق و الکفر
 عارضیه باشد مثل حول بر دم حمله بکفر انکه اجنبیه است یا در حوض

با نفس یا در روزگار واجب معین یا اجزای جسم یا اعضای
 پس از اظهار کفر است و بعضی مشرکین را کفر میدانند
 هر دو قول ضعیف است فصل دوم در احکام نجاست
 واجب است از ازاله نجاست از اذکار کلمه استعمال در کل شهر
 در حالت احتیاط و در طهارت مطهر با این معنی که استعمال
 بدون ازاله موجب میشود نجس مشروب و ما کلمه کلمه کلمه
 آن بر طوبت در حال احتیاط نجس و استعمال آن در طهارت
 از برای نماز و عطف شده است در بدن مصحح در حال احتیاط
 از خونی که از دم بغلی باشد و آن بقدر سبب عقده علیها السلام است
 بشرط اینکه غیر از دم باشد و غیر از دم نجس العین بلکه غیر از
 اللحم مطلقاً باشد و در گناه حوال متفرق باشد همه جمیع اهل

ناله

نماید و در این حکم پنج تنجس بدیه جاریست و هم چنین عقرب است
 چون جود و ترویج بشرط آنکه منقطع نشده باشد و از وجود کلمه
 غیر از دم باشد و غیر از نجاست که از فضلات حیوان غیر از کرم اللحم
 در بلوغ است که نماز مرد در آن تنهاً در حال احتیاط صحیح نباشد مانند
 کلاه قد بلند بند زیر جامه پس هر گاه مشتمل شود جامه پاک و شسته
 باشد احتیاط از جمع لازم است اما مکان جامه که معلوم الطهارت است
 در صورت تقدیر از آنکه در آن جامه بعد از نجس و علان پاک است
 حاصل شود در جامه پاک که نماز کرده هر گاه نماز کند بر جامه نجسی
 عفو از نجس نباشد و بعد از نماز عالم شود نجاست آن در حال نماز
 صحیح است و اگر در آنجا نماز عالم شود نجاست نماز او باطل است
 و اگر یقین بسبق نجاست نداشته باشد و احتیاط بر عروص است

در آن صحن اگر ممکن از طریح انجامه یا از الم بگفت بنویسید
 وقوع منافی از فعل کثیر و استند با رقبه نشود طریح یا از الم نماید
 نماز و صحیح آه الا نماز او باطل است خواه در وقت و طریح شود
 خواه بعد از خروج وقت و اگر جام نجس شده در او نباشد و ممکن از
 کندن انجام نباشد بجهت سردی او بخوان نماز در انجام بجاورد
 اگر ممکن باشد الشهد است انجام را بنیاید و عجز نماز را بجا
 و احوط باطل است صحیح است نماز در جام نجس و نماز غیر آن کردن و
 زنیله حرمت کفنه هر چه باشد و نماز در جام نجس و نجس شود
 بیرون آن صحیح است است انرا در ریشانه رو بر یک مکتوبه شود
 و عسک آزان نجاست در نماز و بهتر است که شست با جام
 در افر روز نماید مقدم بر نماز ظنی و نماز عت بجا در اول
 وقت بجا

وقت بجا آورد تا در آن کفنه نجس لازم را با طهارت یا طهیر است
 ولی حکم در هر دو صیبه تمامه صیبه یا بقدر صیبه یا در بدنه
 بغیر او بجا نیست طهیر و آب است از الم ان مع الاماکن فضیح
 در وقت است و ان ده جز است اول مطلق است و در آن سه صیبت
 است صیبت اول در اجسام البت بنده که با طهیر است که
 کتلاقی شود اسم اب بر او بر وجه حقیقت بدون ضمیم مقبول است
 مضاف است و انرا جز است که اطلاق نشود با بجا بود قبیه
 مانند کلاب و اب انکور و اب کت و اب مطلق و ففسه و اب
 بان کفنه است و منقسم میشود به شش قسم قسم اول اب
 و ان منقسم میشود بملاقات کردن جز در اجزاء او نجاست
 خواه مت و اب الطریح باشد و خواه مختلف الطریح و

نجاست ملاقات بگند و خواه ملاقات کفیل مکر اختلاف سطح
 بطریق تسبیح باشد و نجاست ملاقات با مغل بگند بر وجه
 نجاست سیرایت با علامت کفیل قسم دوم که است و از برای ان
 دو تقدیر است یا تقدیر بر جامه و ان بودن از اجزاء کفیل است
 که سه شریک که مکر آن چند دو وجه صفت ششم بر می شود
 و معتبر در اب مستوی الملقه است دوم تقدیر بر بوزن است و ان بود
 وزن البت هزار دویست ملاقاتی که هر دوی صد می دهد که
 نود یک مقدار شریک که شصت و شصت مقدار صیبه است حکم که است
 که نجس میشود بملاقات نجاست مکر آنکه متغیر شود و معتبر تغییر
 حسنی است نه تقدیر بر و اگر متغیر شود بصفت متغیر بصفت
 نجاست یا بجاوردت بملاقات نجس نمیشود و فرقی نیست در حکم
 نماز

مزدکری که مجموع و متفرق اگر متصل بهم باشد هر چه نجاست
 مت و اب الطریح و مختلف الطریح بود اگر اختلاف بطریق کفیل
 باشد و اگر اختلاف بطریق تسبیح باشد تا مستوی بصل نمیشود
 در چند سله باشد و سفل تقوی بجا میشود اگر با آنها
 که باشد و اگر بضمیمه سفل که باشد احوط الحاق بقبیل است
 و احوط مت و اب است در حکم اب و حضا و قدر ان و غیر ان قسم
 اب بجا است و ان در اب است که متصل باشد با اب رضیه غیر جامه
 خواه جاری شود بروی زینا و خواه جاری شود و خواه خروج ان
 از ماده بطریق فزان باشد و خواه بطریق رشح حکم او حکم است
 در عدم افعال بملاقات و افعال تغییر و فرقی نیست در آن
 جاری میاید قبیل کثیر بهم انها در حکم اب جاری است اگر ان

دامیکه منقطع از بار بدن نشد بهرگز است چهارم آب جلات
و حکم آن حکم آب برای آتش الملقوی بملاقات نجاست و تقوی
نجس نمیشود اگر چه افضل و احوط احتیاط بعد از ملاقات
قبل از نزع مقدار از آن در حکم نزع مقدار است و در وقت نزع
آب باران مختلف میشود نزع مقدار با اختلاف نجاست پس نزع
میشود جمیع آب جاه از برای ریخته شدن غیر از آنکه در حکم است
از بر مسکرات نجس با الاصله یا قنقاع در آن با مردن بیشتر
کاف و نوزاد برای وقتی منی نجس با او دماغ نشسته بلکه نجاستی
که از برای تمیزی دارد نشسته بیشتر در آن و هرگاه مستقر نشود
کشیده جمع آب بسبب بیماری آب تراویق فیهند بران جاه
چهارم و غیره در نوزاد این نجاست آب میکشند مگر در کاط

مطالع

که طلوع خورشید باشد تا مغرب شمس بعد از سبزه از آن نفع می شود
و چیزی نیست در تراویق نجاست در زن و پس از آن و خنثی آن مثل
است و همچنین چیزی نیست نجاستی در روز و تراویق در شب
و مطلق از روز شب بقدریک روز کاطی در روز دیگر در روز شب
کراهیک حکم دارد و همچنین جاه ملیده کراهه از باب نفع شروع
نماید در نزع آنکه قبل از نزع هر چند بیابان خوردن دلود در جاه
بیشتر و در کاه در آنجا و بیابان کردن دلود در جاه غرضی
محقق شود کشیدن آن دلوس قط میشود و همچنین هرگاه در
در میان آب بیشتر اگر سرد و از جاه جدا شده بدر اشیا
راه چاشنی باشد آنکه لورا کشیده و هر چه جز نوزاد که از نزع
بزرگند و همچنین هر چه غرض ملیده و کشیده می شود و دیگر

هر یک کشیده میشود مگر متد و بعضی نزع کل باشد پس التفتان
میشود با الله یک عنوان بر هم صادق باشد مثل ریخته شدن
خون بسیار یا بول مرد پس التفت بمقداران میشود و معتبر در
یکبار کشیده میشود عدد معینی معادل ولایت و مستحب است
آنکه ماهی جاه و بالوعه که در آن آب نزع ریخته شود یا با
ابجاست نجس یا نجس یا نجس یا نجس در صورتیکه در
سخت باشد یا موضع قرار آب جاه بالاتر باشد از موضع
قرار آب بالوعه و الا ما صلح موت نزع باشد در آن
مضاف است بدینکه آب مضاف در نفس است که آنکه
نیش از اضافة نجس باشد یا اضافة نجس یا نجس باشد
در بابی که از حدت و نجس است مطلق کثیران بملاقات

جلت

نجاست نجس میشود خواه مساوی السطح باشد و خواه مختلف
السطوح مگر آنکه اختلاف بطریق چشم باشد و نجاست ملاقات
اصغر کنند پس در هر صورت نجاست است با علامت کنند
و آب مطلق نجس و تغییر احوال او بجا نیست با چیزی مضاف
نمیشود و دامیکه اطلا اسم بران با نجاست در آن
است بدینکه سدر آب قبلی است که بر آورده باشد بان
عضو حیوانی اختصاص نینم خوانده ندارد پس اگر سوز صیان
نجس العین نجس است و اگر چه سوز طهار العین باشد با کسی
بشرط خلط موضع ملاقات از نجاست در آورده است سوز صیان
حرام است و اگر است در موضع است در آورده است سوز
حالیست مگر بعضی بر مضمون نجاست را گفته اند و اصله سوز

بجهت مردن کس یا کسرا با نافع یا کما داده در آن است و دل کس
 مردن اوست خواه مرد باشد و خواه زن خواه صغیر و خواه کرا و
 نفع جمع است از برای کافر نجاه دل بجهت افتادن غمزه و طبع
 با غیر طبع اگر در آن است و ملااده دل کافی است و همچنین نفع
 نجاه دل میشود و بجهت زینت شدن خون بسیار مانند خون کرا و
 لو کفنه خارج میشود و اگر خون کم باشد مانند خون نفع ده
 کافه است و سهل و آسان بر آن است که کشیده میشود کافی است
 و مانند آن چون شفا رو باه و لو کفنه و کرب و زینت شدن
 بول مرد در آن جاه احوط در بول زن نفع جمع است و بی
 بجهت زینت آب با آنکه مخلوط باشد بجزیره و بول فاضله
 مسک در آن نفع و لو بجهت مردن طبع مانند قمر وضع فاضله
 و الاغزاف

در شتر مرغ و ماهی انما از طبور و کله عمل کردن جنب در آن
 جان خواه عمل نموده باشد و خواه از ناسی بشرط طبع بلغم شخصی
 از نجاست و بجهت افتادن مسک در آن جاه در صورتیکه زنده باشد
 و از برای خوش مرده که در آب جاه از هر یک باشد یا در تیلان گفته
 شود و اگر حیوان نباشد مسک و لو کافی است و از برای زینت شدن
 خون صبی در آن جاه اگر وضع به مسک و لو کافی است و همچنین
 یک دل کشیده میشود بجهت مردن کفنه کس و شکران و افتادن
 مرده مذکور است در آب جاه حکم عود است در آن و اگر هم در صورت
 که نه کشیده شکر بر آن حیوانا با نیکو باشد یا باشد و لیکن و نافع
 نشه باشد و حکم اجزای آن که کس میشود از حیوانا حکم
 کلا است و هر گاه وقوع نجاست یا زاید در جاه بینه مقدار

غیر مهم باشد افضل است از سوراخ کله او نباشد
 در آب مسک است بجهت براب قبل که کسک میشود
 در نفع جنس کسک خواه منقیر باشد نجاست و خواه غیر
 نباشد مگر آب است که آن پاک است کسک است از بول یا غایب باشد
 بشرط عدم تعدی نجاست از موضع مقام و عدم تغییر عدم
 اوصاف نشه آب به نجاست ملائمه و عدم وجود نجاست
 از خون و غیره در محل عدم ملاقات بلغمی است را که بعد از
 و احوط اعتبار عدم نجاست است که استیجاب و در آب کسک
 میشود در نفع کسک صغیر است استیجاب است استیجاب است
 اگر در قول است وضع احوط است و مشهور است علماء عدم
 جواز انفصال است بغير لحم دان است که جمع میشود

در جبهه مگر با علم بطهارت و این احوط و مکروه است کسک است
 در ظروف کرم شده باشد اگر چه ظرف مس باشد و چه غیر مس
 و اگر در آن رانفت باشد با در وجوب عرض با نجاست کرم
 قصوری ندارد و مکروه است کسک است که کرم شده باشد
 در غسل اموات مکروه است کرم را و در غسل ایکنه از
 متغیر شده باشد و با جبهه کسک بوی کسک است
 در کیفیت تطهیر آب است بجهت آب پاک میکند در غسل مسک است
 نجاست عینه لایق آوده باشد سبب است هر چند نجاست
 شده باشد سبب ملاقات یا نجاست با نجاست بر طوبیت
 بشرط آنکه مانع نباشد مگر آنکه آب از مایعات نجاسته قابل
 و آن چیزی است که تطهیر آن ملاقات نجاست به آب کسک است

که جنس شده باشد بغیر از آب که در آنچه در حکم است همچون
 آب جاری و آب باران متوان کرد و آن را آب قلیلی است
 که متنجس شده باشد بابت چون که در هر قسم قسم اول است
 که نظیر آن تغییر در اوصاف مثلثه آن نجاست و کیفیت آن
 از فصل درست باشد یا با چیزی با آب باران شرط
 زوال تغییر اگر متنجس شده باشد به نجاست و احوط اعتبار
 دخول قدر متعین از آن حصول احتیاج است ^{قسم} است
 بقلیل کثیر نظیر آن میشود و طبع نیز به ^{قسم} است است
 که آن آب در نظیر آن احتیاج بضمیمه هر چیزی است ^{بن}
 اگر مؤمنی است یا ملحق با او که نجس شده باشد نجاست به احتیاج است
 نظیر آن بوی نجاست و خلط سدر کافور تفصیله که سابق
 مه ^{در}

مذکور شد ^{قسم} او این است که در آن نجس و نجس کرده باشد
 باشد بهر آن باب خورده باشد یا در السید باشد بلکه در نجاست
 آنکه و نوع باب در طرف او نیز در حکم داشته باشد و کیفیت
 نظیر آن اینست که اول آن طرف را خاک مال نمایند و بعضی
 شرط کرده اند که ممنوع باب باشد و احوط ما بین اهل بیت
 و خاک ممنوع است بعد از انطاق جاری باب بوی سینه و احوط
 است که اجتناب از بوی سینه است ^{قسم} است که احتیاج بضمیمه
 و آن نیز به ^{قسم} است است که قابل عصر باشد همچون
 جاده و این متنجس اگر نظیر آب جار شود احتیاج بعصر ^{قسم}
 غسل ندارد بلکه کافی است بعد از زوال عین نجاست و حصول ^{جاری}
 و نفوذ آن در اعان او در حکم جاری است ایستادن قبل از انقطاع

و آب که اگر نظیر بقلیل باشد احتیاج دارد بعصر و اگر ^{قسم}
 باشد میاید و در مرتبه شسته شود بعد از هر مرتبه غیر شود
 بطریق متعارف با ضاله از او خارج شود و فتره عین در آن
 حکم میاید بول آدمی و غیر آدمی و استخفاف شود از آن بول
 رضیع که طعام نخورده باشد اگر چه کافی است در نظیر جامه و کوزه
 آنکه یکبار آب بر آن نزنند و احتیاج بعصر و تقدیر غسل نیست
 و اگر متنجس غیر بول باشد یکبار شستن آن با عصر کافی است
 او این است یعنی طرفی که در طرفه نجس شود ^{قسم}
 شوک بملامت خمر و قوت آنرا آب بکشند و احوط در رکوع جاری
 نیز اعتبار بر معتقد است بلکه احوط در طرف شسته در نجاست
 باشد و نجس شود بجز احتیاج از آن مطلقا در راه طریقه ^{قسم}
 بوده است

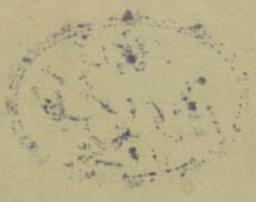
بدره نوش بزرگ احوط است که آنرا از مرتبه شسته بشوند و افضل
 در عوض کوچک نیز است و حکم و نوع آنکه سابق مذکور شد
 و احوط در سایر نجاست است که غسل هر مرتبه بکنند و ظاهر آنست
 که یکبار چیزی است ^{قسم} غر و آنکه غسل است و کافی است در
 نظیر آن واحد فرجه عین نجاست اگر در او عین نجاست باشد
 مد آنکه نجس شده باشد ببول اگر چه لازم است در صورت شستن آن
 دو مرتبه مگر آنکه ببول صبی باشد که طعام نخورده باشد اگر چه غسل
 آن یکبار کافی است و اقوی در قح و مقال بول با عدم تعویذ کافی است
 غسل و احکام آن در احوط است و سایر افضل است ^{قسم}
 زین است و آن پاک بکشند کف پا و غسل کفش و عوزه را بعد از زوال
 عین نجاست بشرط آنکه زین پاک و خشک باشد در زین ^{قسم}

اشکال است و اکثر زهی هم داشته باشد تصویبی ندارد و فرقی است
 در این حکم میان خان و یک و سه و منف غیر مویز ^۳ افتاد است
 و آن پاک مبلند بر روی منجس را بنامیدن بر آن ماضی است و در کما
 خشک شود بغیر آن پس نترسد و افتاد با نرا خشک کند پاک
 و شرط عدم بقای عین نجاست بعد از خشک شدن در آن ^۴ نجاست
 هر چه غیر منقول است از بزه درخت و چغران ^۵ است و است
 و در آن پاک میشود منجس نجس العین مثل لکه من نجس حیوانی طاهر شود
 و آب نجس بول حیوان ماکول اللهم شود و فاسد و نجس نجس
 شود و اگر و غالب شود اظهر بقای بر نجاست است ^۶ افتاد
 است و آن مثل شدن خون ادوی است یا خون نجس بر حیوانات
 نجس حیوانی که خون او پاک باشد بشرط آنکه بعد از انتقال ^۷ حتما

خون

خون از حیوان منزه شود در عرف چون پشه و کبک و کبک و شمش و
 در وقتیکه ذل از ادبی بممکنه کمال است و از ظهر نجاست است
 انقلاب است و آن منقلب شدن نجاست بر کما خواه منقلب شود
 خود بخود و خواه بعلاج ^۸ نجاست و آن عبارتست از ذرات
 چوب سینه غیر آنکه و بعضی با چاه را بملاقات نجاست نجس میداند
 نظیر آنرا منجم آن قسمی نظیر نجس میداند ^۹ اسلام است
 پس اگر گاه کافر اصلا اسلام بیاید هر چند بعد از ارتداد پاک شود
 تبعیت است پس پاک میشود محل نجس بعد از سرگشته و در یک
 عصیر و سینه و بجهت نجس آن و دست بلکه غیر از دست از سایر اعضا
 ترنده آن و لباس وی که نجس شده باشد بملاقات بعد از دست
 تلبن و فرزند کافر با سلام اجد ابویین قبل از بیوع با کلام

سامی ان بشرط امره در پدر با او نباشد ذوالحجین است
و این مظهر باطن است مانند آنرا در دکان کوش و سنی
و مظهر ظاهر و باطن خیر است از سایر حیوانات هر چند
مکت و پیشه بوم باشد خواه بشود از نظر و خواه غایب شود

77

خطی احمد